Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Jaarverantwoording 2017

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Jaarverslag 2017

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Jaarverantwoording 2017

Inhoudsopgave

	Blz
Voorwoord	7
1. Organisatie	9
1.1 Missie en visie: uitstekend onderwijs	9
1.2 Structuur organisatie en scholen	10
1.3 Governance	11
1.3.1 Schoolmanagementstatuten	11
1.4 Medezeggenschap	11
2. Bestuursverslag	12
2.1 Implementatie en monitoring LVO Beleidsvisie	12
2.1.1 LVO Beleidsmonitor 2.0	12
2.2 Onderwijskundige ontwikkelingen	13
2.2.1 Programma Investeren in de Ontwikkeling van het Onderwijs (IOO)	14
2.2.2 Programma OpMaat	14
2.3 Onderwijsprestaties	15
2.3.1 Inspectiebeoordeling onderwijsresultaten	15
2.3.2 Slagingspercentages in schooljaar 2016-2017	15
2.3.3 OpMaat-ambities	17
2.4 Leerlingen	17
2.4.1 Vavo-leerlingen	17
2.4.2 Voortijdige schoolverlaten (VSV)	18
2.4.3 Eerste Opvang Anderstaligen	19
2.5 Kwaliteitszorg – elke dag een beetje beter	19
2.5.1 Afhandeling klachten	20
2.5.2 Kwaliteitsgelden VO en Prestatiebox	21
2.5.3 Veiligheid	21
2.6 Samenwerkingsverbanden	21
2.6.1 Onderwijs en zorg	21
2.6.2 Arbeidsmarkt en scholing	22
2.6.3 Educatieve Agenda Limburg	22
2.6.4 Techniekonderwijs	22
2.7 Verbonden partijen	22
2.8 Horizontale dialoog	22
2.9 Medewerkers	23
2.9.1 Deskundigheidsbevordering	24
2.9.2 Coaching	25
2.9.3 Vergoedingen	25
2.10 Huisvesting	25
2.11 Inkoop	26
2.12 ICT	26
2.13 Marketing en Communicatie	26

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2.14 Evaluatie functioneren College van Bestuur 27
3. Financieel verslag – samenvatting jaarrekening 28
3.1 Inleiding 28
3.2 Jaarresultaat 2017 29
3.3 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van 2016 29
3.4 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van begroting 2017 30
3.4.1 Exploitatieresultaat 2017 t.o.v. de begroting 30
3.4.2 Operationeel resultaat 2017 t.o.v. de begroting 30
3.4.3 Personele resultaat 30
3.5 Balansposities 32
3.5.1 Liquide middelen 32
3.5.2 Eigen vermogen 32
3.6 Continuïteitsparagraaf 32
3.6.1 Gegevensset;algemeen 32
3.6.2 Resultaatontwikkeling 32
3.6.3 Balansprognoses 33
3.6.4 Toekomstige ontwikkeling aantal leerlingen en fte 34
3.6.5 Liquiditeitspositie 34
3.6.6 Toekomstige ontwikkeling huisvesting 34
3.7 Overige rapportages 35
3.7.1 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem 35
3.7.2 Solvabiliteit en buffervermogen 35
3.8 Risicoparagraaf 35
3.8.1 Gevolgen krimp 35
3.8.2 Niet realiseren van de mobiliteit 36
3.8.3 Ontwikkeling gemiddelde personeelskosten ten opzichte van de bekostiging (GPL) 36
3.8.4 Huisvesting 36
3.8.5 Gevolgen nieuw CAO 36
3.8.6 Vereenvoudigen van de bekostiging 36
3.8.7 Passend onderwijs 36
3.9 Vertaling risicoparagraaf naar sturings- en beheersingsmaatregelen 36
3.9.1 Onderwijs 36
3.9.2 Personeel 37
3.9.3 Huisvesting 37
4. Verslag Raad van Toezicht 39
5. Samenstelling Bestuur en directie 42

Jaarrekening 2017 47

Overige gegevens 2017 76

Vaststelling en ondertekening Jaarverantwoording 2017 78

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Voorwoord

In 2017 hebben de scholen van het Limburgs Voortgezet Onderwijs verdere uitvoering gegeven aan het aanbieden van maatwerkonderwijs aan onze leerlingen. Deze ambitie vloeit voort uit de LVO Beleidsvisie (2013-2020), waarin gepersonaliseerd leren centraal staat.

De afgelopen jaren is door middel van het LVO-brede programma Investeren in de Ontwikkeling van Onderwijs (IOO) en een uitstekende ICT-infrastructuur flink geïnvesteerd in het creëren van de randvoorwaarden voor onderwijsvernieuwing. Ook is vorig jaar in gezamenlijkheid gekomen tot het vaststellen van een zevental OpMaat doelstellingen, die richting geven aan het te ontwikkelen maatwerkonderwijs in de scholen:

1. Onze leerlingen hebben op school een geweldige tijd
2. Iedere leerling voelt zich gekend en individueel begeleid
3. Er blijven op onze scholen geen leerlingen meer zitten
4. Er vindt na het eerste jaar geen afstroom meer plaats en opstroom naar een hoger niveau wordt maximaal bevorderd en ondersteund
5. Onze leerlingen worden optimaal voorbereid op het eindexamen: elke leerling start met louter voldoendes voor het schoolexamen met het centraal examen
6. Het sneller en/of op een hoger niveau afleggen van een examen wordt bevorderd, evenals het examen doen in één of meerdere extra vakken
7. Onze leerlingen maken een goed geïnformeerde keuze voor het vervolgonderwijs en zijn daarvoor uitstekend toegerust, tot uitdrukking komend in minimale uitval en switch

Gedurende het verslagjaar is op de scholen, ieder op eigen wijze maar in nauwe afstemming met elkaar, hard (verder) gewerkt aan het doorvertalen van deze doelstellingen in een daarop toegesneden onderwijsaanbod. Voor sommige van hen betekent dit reeds een schoolbrede en verregaande invoering van gepersonaliseerd leren, terwijl andere er de voorkeur aan geven dit stapsgewijs en proefondervindelijk te doen. Wij juichen deze variatie toe, omdat er immers meerdere wegen naar Rome zijn en dit ons in staat stelt om maximaal van elkaar te leren.

In 2017 was de leerlingenkrimp in Limburg onverkort zichtbaar. Alhoewel hier reeds vroegtijdig op is geanticipeerd, zijn er diverse factoren die dergelijke krimp tot een pijnlijk proces maken. Kosten verbonden aan ondersteunende processen en materiële voorzieningen dalen niet vanzelf mee met de leerlingendaling en leggen zonder scherpe bijsturing een steeds groter beslag op de beschikbare middelen. De noodzakelijke daling van het aantal leerkrachten dreigt te leiden tot een geringere instroom van jongere docenten. In het verslagjaar is daarom beleid ontwikkeld om deze uitdagingen het hoofd te bieden, waaronder het aanbod van een generieke werktijdverminderingsregeling voor medewerkers vanaf 58 jaar.

Het realiseren van onze onderwijskundige ambities in een fase van demografische krimp vraagt veel van iedereen die voor het Limburgs Voortgezet Onderwijs werkzaam is. Het College van Bestuur bedankt alle medewerkers voor hun inzet in 2017 en bedankt de medezeggenschapsraden, de leerlingen en de ouders voor hun betrokkenheid bij de scholen.

André Postema, voorzitter College van Bestuur

Marianne van Wegberg, lid College van Bestuur

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

1. Organisatie

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) is één van de grootste onderwijsbesturen van Nederland. 23[1] scholen voor voortgezet onderwijs in de provincie Limburg, van Venray tot Maastricht, vallen onder dit bestuur. Op ruim 30 locaties wordt onderwijs gegeven aan ongeveer 27.000 leerlingen. Met circa 3.000 personeelsleden is LVO één van de grootste werkgevers in Limburg. Als groot schoolbestuur is LVO verantwoordelijk voor een gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod van voortgezet onderwijs in Limburg.

LVO behartigt en bevordert samenhangend en divers voortgezet onderwijs dat aansluit op het basisonderwijs, in het bijzonder in de provincie Limburg. LVO biedt het hele spectrum van voortgezet onderwijs: alle varianten van praktijkonderwijs tot en met het gymnasium, van bijzonder tot openbaar onderwijs en onderwijs voor anderstaligen.

1.1 Missie en visie: uitstekend onderwijs

LVO zet zich in voor uitstekend onderwijs en scholen van alle schooltypes voor Limburgse leerlingen. De maatschappij verandert en LVO verandert mee. De komende jaren ligt het accent meer dan ooit op onze kerntaak: de kwaliteit van het onderwijs. LVO kiest ervoor om onderwijs te vernieuwen en kwaliteit te verhogen, zodat iedere leerling klaar is voor de maatschappij later. Dit betekent inzetten op maatwerk voor de individuele leerling, afgestemd op de behoeften van buiten, en persoonlijk onderwijs dat verschillen tussen leerlingen erkent en waardeert.

Maar ook inzetten op de medewerkers. Creativiteit, inzet en differentiatie zijn de sleutelwoorden voor zowel onderwijsgevend als onderwijsondersteunend personeel. Dít moet de kracht zijn van het Limburgs Voortgezet Onderwijs en dit is wat LVO wil laten zien: onderwijskwaliteit, tot in de diepste vezel van de organisatie.

De hoofdopdracht van LVO is het geven van onderwijs van aantoonbaar goede kwaliteit. Dit valt uiteen in drie delen:

- Uitstekend onderwijs: tevreden leerlingen en ouders
- Onderscheidend werkgeverschap: tevreden personeel
- Onderwijs in de maatschappij: tevreden stakeholders

Zo fijn dat het lukt.
Er is in 2 jaar meer veranderd dan in de 20 jaar daarvoor.

[1] Deze 23 scholen vallen onder 17 BRIN-nummers. Het United World College Maastricht valt onder het BRIN·nummer van het Porta Mosana College.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

1.2 Structuur organisatie en scholen

De LVO-scholen zijn verspreid over heel Limburg maar zijn organisatorisch wel naar elkaar toegegroeid. Zo werken alle LVO-scholen intensief samen in een cluster. Het College van Bestuur (CvB) en het Bestuursbureau zijn gevestigd in Sittard. Het CvB overlegt regelmatig met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) over diverse onderwijsontwikkelingen. De Raad van Toezicht (RvT) bespreekt deze ontwikkelingen regelmatig met het College van Bestuur in verschillende overlegvormen.

Het organogram van LVO ziet er als volgt uit:

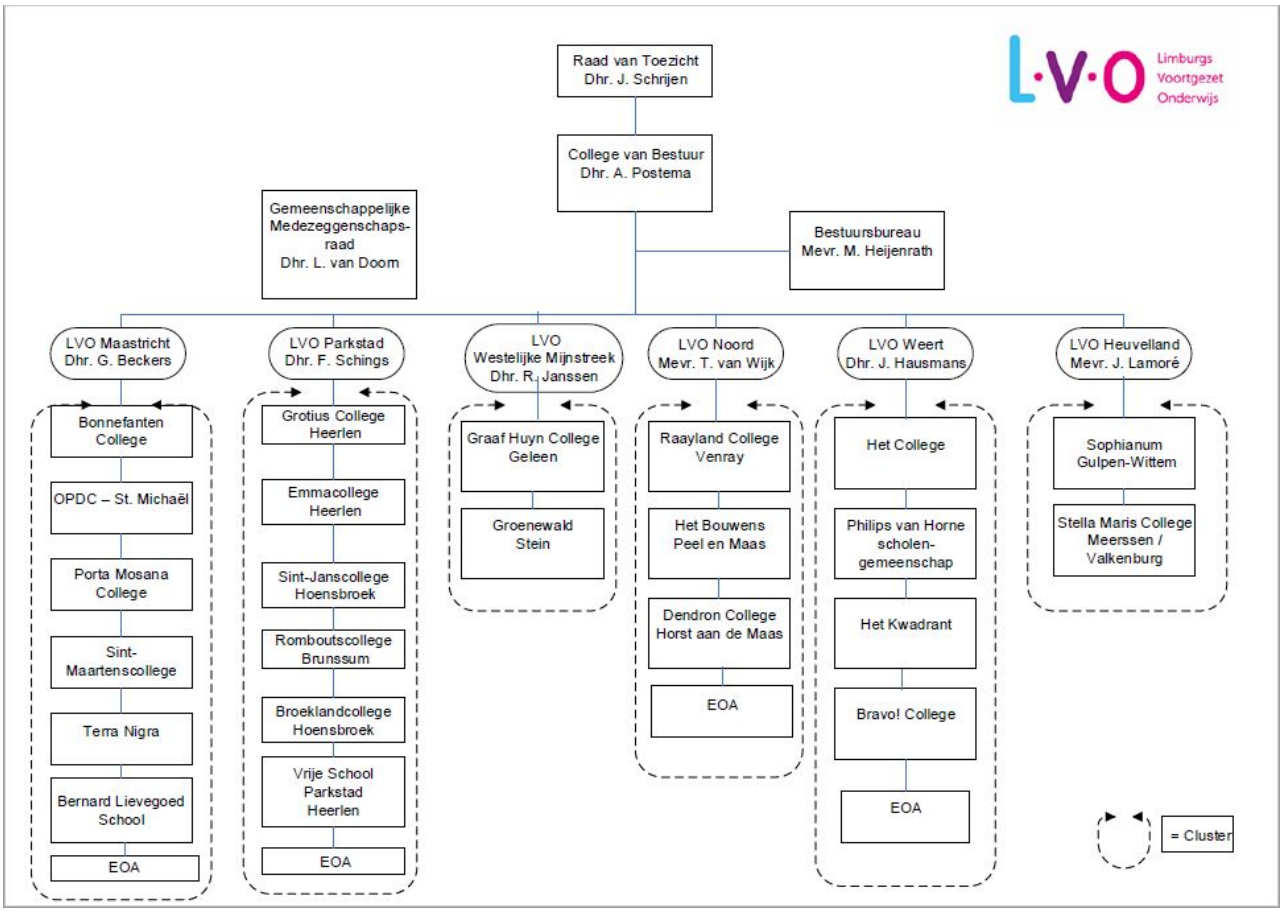

De LVO-scholen werken vanuit de gezamenlijk vastgestelde beleidsvisie maar hebben ieder hun eigen identiteit en cultuur. Hoewel LVO een grote organisatie is, wordt ons onderwijs kleinschalig aangeboden. Niet voor niets hanteert LVO hierbij het motto: grootschalig, maar kleinscholig. In een veilige omgeving ontdekken onze leerlingen hun talenten, onder begeleiding van deskundige docenten. Betrokken mensen die staan voor onderwijskwaliteit. Die er samen met ouders voor willen zorgen dat kinderen goed in hun vel zitten en het maximale uit zichzelf halen.

LVO heeft twee openbare scholen, namelijk het Grotius College in Heerlen en het Porta Mosana College in Maastricht. Over deze twee scholen hebben de betrokken gemeenten en het College van Bestuur op regelmatige basis contact.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

1.3 Governance

Sinds 1 augustus 2015 kent de VO-raad een nieuwe Code voor Goed Onderwijsbestuur VO, die door de Algemene Ledenvergadering van de VO-raad is goedgekeurd. Naast de afspraken, die in de vorige code stonden, over (horizontale) verantwoording, openheid over beleid, integriteit en verantwoordelijkheden binnen de school, heeft de nieuwe code zes lidmaatschapseisen voor aansluiting bij de VO-raad opgenomen. Daarnaast kent de nieuwe code 47 richtlijnen voor goed bestuur. LVO voldoet aan de lidmaatschapseisen, past de code toe en hanteert voor enkele richtlijnen, die het interne toezicht betreffen, het leg-uit-principe, namelijk voor de richtlijnen 28, 33 en 39. Voor de richtlijn 28 inzake de evaluatie van het interne toezicht en 33 inzake functioneringsgesprekken met de leden van de Raad van Toezicht geldt dat deze niet volledig overgenomen zijn, maar voldoende geborgd door een verwijzing in artikel 3, lid 3 naar artikel 25 en een aanpassing in artikel 25 zelf van het Reglement Raad van Toezicht. Voor richtlijn 39 inzake het tegelijkertijd bekleden van functies geldt dat leden van de Raad van Toezicht 'in beginsel geen' deel uitmaken van het College van Bestuur in plaats van dat ze 'niet' deel uitmaken van het College van Bestuur, waarmee wordt aangesloten bij artikel 6, lid 6 van de statuten van LVO (overbruggingsbepaling bij ontstentenis of belet College van Bestuur).

1.3.1 Schoolmanagementstatuten

In het schoolmanagementstatuut staat beschreven welke taken en bevoegdheden aan de locatiedirecteur (kunnen) worden overgedragen door de leden van de Centrale Directie, of rechtstreeks door het College van Bestuur. Het schoolmanagementstatuut is voor alle scholen gelijkluidend.

Het schoolmanagementstatuut is een logisch vervolg op het managementstatuut dat vanaf juli 2014 geldt. In dit managementstatuut staat beschreven welke bevoegdheden het College van Bestuur zelf uitoefent, welke taken en bevoegdheden het mandateert aan de Centrale Directie, en welke voorschriften hierop van toepassing zijn.

Locatiedirecteuren werken, bij het uitoefenen van de hun gemandateerde taken en bevoegdheden, volgens de kaders en (beleids-)richtlijnen die door het College van Bestuur dan wel de Centrale Directie zijn gesteld. De taken en bevoegdheden, die in het (school)managementstatuut worden gemandateerd aan de Centrale Directie of de locatiedirecteur, worden uitgeoefend namens het College van Bestuur.

1.4 Medezeggenschap

De medezeggenschap van LVO is georganiseerd volgens de wettelijke regels van de Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS). De GMR van LVO zorgt ervoor dat de achterban, die bestaat uit ouders, collega’s en leerlingen, mee kan denken over de koers van de scholen. In 2017 is de GMR in grote lijnen in gesprek geweest over een aantal centrale thema’s zoals:

- Personeelsbeleid en vaste benoemingen
- Financiering van het onderwijs
- Onderwijsontwikkeling
- Generieke LVO-regeling
- Medezeggenschap Techniekcollege Parkstad Limburg

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2. Bestuursverslag

2.1 Implementatie en monitoring LVO Beleidsvisie

In de LVO Beleidsvisie (2013-2020) staat gepersonaliseerd leren centraal. Hiermee beogen de LVO-scholen maatwerkonderwijs te bieden, zodat onze leerlingen worden aangesproken én bediend op hun specifieke kwaliteiten. De scholen zijn de afgelopen jaren talrijke initiatieven gestart om dit handen en voeten te geven. Ondersteuning vanuit het LVO-brede programma Investeren in Onderwijs Ontwikkeling (IOO) en een uitstekende ICT-infrastructuur (NewBase) hebben dit proces gefaciliteerd en versneld.

Met de introductie van het programma OpMaat in 2016 is de implementatie van de beleidsvisie een volgende fase ingegaan. Gedurende het verslagjaar is op de scholen, ieder op eigen wijze maar in nauwe afstemming met elkaar, hard (verder) gewerkt aan het doorvertalen van de doelstellingen in een daarop toegesneden onderwijsaanbod. Deze doelstellingen hadden we vorig jaar in het kader van OpMaat in gezamenlijkheid geconcretiseerd. Zij bieden richting aan de scholen en tegelijkertijd ruimte om hieraan zelf invulling te geven, passend bij de visie en context van iedere school afzonderlijk:

- Onze leerlingen hebben op school een geweldige tijd
- Iedere leerling voelt zich gekend en individueel begeleid
- Er blijven op onze scholen geen leerlingen meer zitten
- Er vindt na het eerste jaar geen afstroom meer plaats en opstroom naar een hoger niveau wordt maximaal bevorderd en ondersteund
- Onze leerlingen worden optimaal voorbereid op het eindexamen: elke leerling start met louter voldoendes voor het schoolexamen met het centraal examen
- Het sneller en/of op een hoger niveau afleggen van een examen wordt bevorderd, evenals het examen doen in één of meerdere extra vakken
- Onze leerlingen maken een goed geïnformeerde keuze voor het vervolgonderwijs en zijn daarvoor uitstekend toegerust, tot uitdrukking komend in minimale uitval en switch

Voor meer informatie over de voortgang van OpMaat in 2017, zie paragraaf 2.2.2

2.1.1 LVO Beleidsmonitor 2.0

Met de vaststelling van de LVO Beleidsvisie (2013-2020) is de gemeenschappelijke focus van de LVO-scholen bepaald: scholen met ambitie, met het vizier gericht op de toekomst. Uitstekend onderwijs en werkgever- en werknemerschap dat nog meer aansluit op de behoeften van de moderne samenleving en de specifieke ontwikkelingen in de provincie en de regio. Een gemeenschappelijke focus op bestuursniveau die tegelijk ruimte laat voor de schoolspecifieke inkleuring. Om uitvoering te geven aan deze ambitie zijn de doelstellingen in de beleidsvisie geconcretiseerd en meetbaar gemaakt, en is de LVO Beleidsmonitor ontstaan. Inzichten vanuit de beleidsmonitor maken het mogelijk om op het daartoe geëigende niveau (bestuur, cluster, school, team/sectie, medewerker) die interventies te ontwikkelen en uit te voeren die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. De beleidsmonitor is voor een deel gebaseerd op het actuele waarderingskader van de Inspectie voor het Onderwijs en het Sectorakkoord VO 2014-2017. Ook zijn er LVO- en schoolspecifieke indicatoren in opgenomen, zoals het succes van onze leerlingen in het vervolgonderwijs. Voor het College van Bestuur is de beleidsmonitor een belangrijk aanknopingspunt bij het gesprek over de onderwijskwaliteit op de LVO-scholen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Met de introductie van het programma OpMaat is de implementatie van de beleidsvisie een volgende fase ingegaan. OpMaat en gebruikerservaringen met de initiële beleidsmonitor zijn aanleiding geweest om de beleidsmonitor naar een 2.0 versie te upgraden. De ambities gericht op maatwerkonderwijs zijn daarin meetbaar gemaakt. Ook de tevredenheidsenquêtes onder leerlingen en ouders zijn zodanig aangepast dat gerichtere feedback mogelijk is. De upgrade is in 2017 afgerond en geïmplementeerd. Komend jaar zal op basis van voortschrijdend inzicht een, voorlopig laatste, upgrade van de beleidsmonitor worden uitgevoerd. Enkele prestatie-indicatoren zullen worden toegevoegd of scherper worden gedefinieerd. In samenwerking met het praktijkonderwijs zullen bijvoorbeeld specifieke indicatoren worden bedacht die voor dit onderwijs bruikbaar zijn.

2.2 Onderwijskundige ontwikkelingen

LVO heeft in de Beleidsvisie (2013-2020) centraal gesteld uit te gaan van de mogelijkheden van de leerling en van zijn behoeften. Al onze scholen zijn in 2017 doorgegaan om op hun eigen manier gestalte te geven aan de ontwikkeling de leerling meer maatwerk in het onderwijs te bieden. Zonder uitputtend te zijn, maken we hier een opsomming van de prestaties van enkele van onze scholen. De onderwijsontwikkelingen zijn ondersteund en gefaciliteerd door de programma's IOO en OpMaat.

Op het Stella Maris College in Meerssen is Kunskapsskolan ingevoerd, een uit Zweden overgekomen onderwijsconcept voor gepersonaliseerd leren. Dit concept houdt in dat leerlingen voor een belangrijk deel zelf bepalen welke stof ze wanneer willen leren. Coaching door docenten en digitalisering van leermiddelen spelen hierin een belangrijke rol. Ook op het Grotiuscollege in Heerlen is in het verslagjaar gestart met dit onderwijsconcept.

Het Broeklandcollege heeft de onderwijsstructuur aangepast. Dit betekent dat de manier waarop onderwijstijd, lessentabel, lesrooster, taakbeleid en inzet van middelen anders georganiseerd is en faciliterend is voor het gewenste doel, namelijk meer gemotiveerde leerlingen.

Het Graaf Huyn College heeft een curriculum studievaardigheden van instroom tot uitstroom ontwikkeld, waarin leerlingen met behulp van een digitaal portfolio zich bewust worden van hun meest effectieve leerstijl. Verder is er op deze school een zogenaamde Tussenvoorziening geïmplementeerd die ervoor zorgt dat leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften kunnen functioneren binnen de school en zich tevens kunnen ontwikkelen tot zelfstandige jongvolwassenen met het oog op hun vervolgstudie.

Op het Sophianum is onderwijsontwikkeling in alle onderwijsstromen aan de orde, van vmbo basis/kader tot vwo. Zo krijgen de leerlingen van het vmbo basis/kader een docent als coach, die de leerling volgt en begeleidt bij het behalen van de afgesproken taken. Voor vmbo-leerlingen is een programma ingericht waarbij ze voorbereid worden op en kennis kunnen maken met het mbo of het havo. Er is een gestructureerd ondersteuningsprogramma waarbij sterke vwo-leerlingen onderbouwleerlingen bijles geven en masterclasses volgen. Binnen het havo en het vwo wordt bovendien het onderdeel internationalisering binnen het curriculum geborgd.

Op het Dendroncollege is het gebruik van iPads in combinatie met co-teaching in de klas is op grote schaal ingezet. Doel is om leerlingen enthousiaster en persoonlijker te laten leren met als doel de leeropbrengst van de individuele leerling te verhogen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Op 2 november ontving het Bouwens van der Boijecollege in Panningen de Hanneke Award. Deze award wordt jaarlijks door Vereniging Big Picture Nederland uitgereikt aan een school die zich op een bijzondere manier bezighoudt met onderwijsvernieuwing volgens het gedachtegoed van Big Picture Learning. Het draait bij BPL om het 'leren in de echte wereld', vandaar ook 'the big picture'. Vanuit eigen interesse bepaalt de leerling in grote mate wat er wanneer geleerd wordt, in welk tempo en hoe. Leerlingen kunnen dus sturing geven aan hun eigen leerproces en daarin keuzes maken. Ze worden zo gestimuleerd het beste uit zichzelf te halen. Dankzij Big Picture Learning wordt de verbinding gelegd tussen de persoonlijke interesse van de leerling, de maatschappij en het onderwijsleerproces.

LVO beoogt door middel van een aanbesteding toegang tot lesmateriaal te verschaffen dat differentiatie en maatwerkonderwijs stimuleert. Hierbij spelen digitale en interactieve leermiddelen een steeds grotere rol. Het aanbod en gebruik van lesmateriaal moet daarmee flexibeler worden. Het proces van voorbereiding van deze aanbesteding is in 2017 voortgezet.

Daarnaast voorziet LVO in de veranderende behoefte aan fysieke voorzieningen die vernieuwingen en verbeteringen in het onderwijs met zich meebrengen. Daarin wordt samengewerkt met gemeentebesturen.

2.2.1 Programma Investeren in de Ontwikkeling van het Onderwijs (IOO)

Het programma IOO is gefinancierd vanuit het Nationaal Onderwijs Akkoord (NOA) aangevuld met eigen middelen. De totale begroting bedraagt circa 20 miljoen Euro.
Nu, na het derde jaar IOO (2016/2017) geven de scholen aan dat de voorgenomen onderwijsontwikkelingen volgens plan verlopen. Ook worden de onderwijsontwikkelingen steeds meer merkbaar voor leerlingen.

De meeste ingezette onderwijsontwikkelingen zijn het point of no-return voorbij.
Ook vormen de ingezette onderwijsontwikkelingen steeds meer input voor de nieuwe koers of zijn zij aanleiding voor herziening van de bestaande koers die verder uitgewerkt wordt in de school(jaar)plannen, waarmee de borging is ingezet.

Ongeacht de gekozen veranderstrategie bewegen alle scholen zich in de richting van nieuw onderwijs. Soms nog in de vorm van een wijziging binnen het bestaande systeem, soms al in nieuwe vormen, maar steeds meer richting gepersonaliseerd leren en adaptief leren (OpMaat).
De ingezette onderwijsontwikkelingen zetten zich door en vragen nu aanpassingen van de ondersteunende secundaire processen en systemen. Daarmee wordt in een aantal scholen al geëxperimenteerd.

2.2.2 Programma OpMaat

Met het programma OpMaat voorziet LVO in haar ondersteunende rol om maatwerkonderwijs te realiseren. In de tweede helft van 2016 is LVO gestart met dit programma dat in het verlengde ligt van de LVO Beleidsvisie (2013-2020). Het programma heeft tot doel de scholen, het primair proces, te ondersteunen bij het structureel en consistent verder verbeteren van het onderwijs en bij de keuzes die scholen daarbij maken. Het ondersteunt de scholen bij het behalen van de doelstellingen die LVO gesteld heeft, die richting bieden aan de scholen en tegelijkertijd ruimte om hieraan zelf invulling te geven, passend bij de visie en context van iedere school afzonderlijk.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

In het verslagjaar hebben de directies het uitvoeringsplan voor OpMaat geaccordeerd; het is verder uitgewerkt en uitgerold. We kunnen zeggen dat de programmalijnen Digitale leermiddelen en Docentvaardigheden reeds goed integraal samenwerken. Er is een gedegen aanbod ontwikkeld om de ontwikkeling van docentvaardigheden verder te stimuleren.

De programmalijn Kennisdelen heeft het Kenniskompas ontwikkeld en dat is verder uitgerold over de clusters. Voor de leerlabs zijn thema's bepaald en de organisatie ervan is ingericht. De collegiale visitatierondes zijn in 2017 afgerond en positief ontvangen. In 2018 zullen er opnieuw visitatierondes gedaan worden maar dan in een wat lichtere variant.

Om de ervaringen binnen OpMaat intern en extern te kunnen delen, is er een website ingericht, een Facebookpagina en een inspiratiemap. Deze communicatiemiddelen zijn uitgezet binnen de clusters en gebruik ervan is gestimuleerd.

2.3 Onderwijsprestaties

LVO gebruikt voor het volgen van de onderwijsprestaties diverse indicatoren. De basiskwaliteit wordt beoordeeld en bewaakt aan de hand van de kwaliteitsgebieden en de standaarden van de Inspectie voor het Onderwijs. Aanvullend worden in lijn met de beleidsvisie een aantal LVO-specifieke, op het bevorderen van maatwerkonderwijs gerichte, doelstellingen nagestreefd. Voor deze OpMaat-ambities zijn aanvullende indicatoren vastgesteld. Deze zijn opgenomen in de beleidsmonitor en de voortgang wordt via de Planning & Controlcyclus gevolgd.

2.3.1 Inspectiebeoordeling onderwijsresultaten

Voor het beoordelen van de onderwijsresultaten hanteert de Inspectie de volgende vier indicatoren:

- Onderwijswijspositie in het 3^{e} leerjaar ten opzichte van het basisschooladvies
- Onderbouwsnelheid
- Bovenbouwsucces
- Gemiddeld examencijfer

Indien het driejaargemiddelde van twee of meer van deze indicatoren onder de vastgestelde norm komt, worden de onderwijsresultaten als onvoldoende beoordeeld.

In het afgelopen jaar heeft de Inspectie in 58 van de 64 afgegeven beoordelingen op het niveau van afdeling (vmbo basis/kader/t/g, havo en vwo) een voldoende gegeven. Geen van de afdelingen of scholen staat onder verscherpt toezicht. De afdelingen die een onvoldoende hebben gekregen, hebben gerichte verbeterplannen opgesteld.

2.3.2 Slagingspercentages in schooljaar 2016-2017

Ook de slagingspercentages vormen een belangrijke indicator voor de onderwijsprestaties. Het merendeel van onze scholen heeft in het schooljaar 2016-2017 boven het landelijk gemiddelde gepresteerd. De oorzaken van verbeterde of verslechterde slagingspercentages zijn divers van aard en kunnen per school verschillen. Scholen die negatief afwijken, stellen alles in het werk om de oorzaken te achterhalen en de juiste maatregelen te nemen om de slagingspercentages (weer) op of boven het landelijk gemiddelde te krijgen. In onderstaande tabellen zijn de slagingspercentages per school over het schooljaar 2016-2017 opgenomen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Ook voor de docenten is maatwerk nodig.

LVO Noord

		vmbo-b	vmbo-k	vmbo-g/t		havo	vwo
Het Bouwens		96,8	96,7	96,6		86,4	87,7
Dendron College		100	98,7	97,6		90,7	96,4
Raayland College		98,2	97,1	96,6		83,6	84,3

LVO Weert

	praktijkonderwijs	vmbo-b	vmbo-k	mavo		havo	vwo
Het College							94
Philips van Horne				94		90,4	95
Het Kwadrant	100	100	100				
BRAVO! College				97,3			

LVO Westelijke Mijnstreek

		vmbo-b	vmbo-k	vmbo-tl		havo	vwo
Groenewald		100	100	97		92,2	90,2
Graaf Huyn College		92,3	95,2	97,1		80,8	92

LVO Parkstad

	leerwerktraject	vmbo-b	vmbo-k	vmbo-t		havo	vwo
Emmacollege	97	100	95	94			
Broeklandcollege				95,5			
Romboutscollege				83		70	64
Grotiuscollege				88		70	78
Sint-Janscollege						88	89

LVO Maastricht

		vmbo-b	vmbo-k	vmbo-tl	vmbo-gtl gtl	havo	vwo
VMBO		95,3	91,9	89,2	91,8		
Eenhoornsingel						87,9	
Noormannensingel						78,4	81,3
Oude Molenweg						90,1	92,4
Bernard Lievegoedschool				90,4		89	95,2
Nevenvestiging zorg				100			

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

		vmbo-b	vmbo-k	mavo xl		havo	vwo
Sophianum		100	96	93		88	98
Stella Maris		100	96	95		84	89

2.3.3 OpMaat-ambities

Met ingang van schooljaar 2016-2017 wordt met een aantal indicatoren op schoolniveau gevolgd hoe de scholen presteren op de ambities die LVO zich in het kader van de beleidsvisie en het programma OpMaat heeft gesteld. Hierbij wordt onder meer ingezoomd op de waardering van leerlingen en ouders op specifieke aan OpMaat gelieerde tevredenheidsaspecten, het bevorderen van de opstroom naar een hogere onderwijssoort en het terugbrengen van de afstroom naar een lagere onderwijssoort. Ook wordt in toenemende mate gevolgd in hoeverre leerlingen in staat worden gesteld en gestimuleerd om op een hoger niveau of versneld examen te doen en wordt de aansluiting op het vervolgonderwijs met behulp van enkele kwaliteitsindicatoren inzichtelijk gemaakt.

Alle scholen van LVO zijn aangesloten bij Scholen op de Kaart, het vroegere Vensters voor Verantwoording. Via Scholen op de Kaart kunnen belangstellenden relevante informatie vinden over schoolbeleid, slagingspercentages per onderwijsstroom, aantal leerlingen en nog veel meer. Voor de resultaten per school wordt daarom verwezen naar www.scholenopdekaart.nl

2.4 Leerlingen

In 2017 hebben de LVO-scholen samen 27.154 bekostigde leerlingen, waarvan 5.354 in het eerste leerjaar. De krimp is in 2017 goed merkbaar op alle scholen. Het aantal leerlingen loopt de komende jaren sterker terug als gevolg van de bevolkingskrimp. Volgens de prognoses dalen de leerlingenaantallen per jaar gemiddeld met circa 2,5 procent. En dat betekent minder inkomsten. De kosten nemen daarentegen niet evenredig af. Alhoewel hier reeds vroegtijdig op is geanticipeerd, zijn er diverse factoren die dergelijke krimp tot een pijnlijk proces maken. Kosten verbonden aan ondersteunende processen en materiële voorzieningen dalen niet vanzelf mee met de leerlingendaling en leggen zonder scherpe bijsturing een steeds groter beslag op de beschikbare middelen. Daarbij zijn schoollocaties overgedragen aan de gemeente, waaronder locatie Nijswiller van het Sophianum, of klaar om overgedragen te worden, waaronder locatie Passartweg van het Emmacollege. LVO zal alert blijven op mogelijkheden voor kostenbesparing.

2.4.1 Vavo-leerlingen

Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) is gesubsidieerd onderwijs voor leerlingen die 18 jaar of ouder zijn. 16- en 17-jarigen kunnen ook deelnemen, als dat voor hen een passende vorm van onderwijs is. Het is toegankelijk voor leerlingen van vmbo-tl, havo en vwo. In het verslagjaar heeft LVO in totaal 253 vavo-leerlingen, waarvan er 157 geplaatst zijn bij ROC Leeuwenborgh. We werken ook samen met Gilde Opleidingen, Arcus College en het Ster College. De overige 96 leerlingen zijn geplaatst bij één van de genoemde opleidingsinstituten.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Onderstaande tabel biedt het overzicht voor het schooljaar 2016-2017.

Leeuwenborgh	Gilde	Arcus	Summa/Ster College	Ter AA	Rivor (Tiel)	ROC Nijmegen	Totaal
4		2					6
18							18
							0
20							20
38		1					39
51							51
	15			1			16
	12					2	14
	8			1			9
3		22					25
		7					7
1		8					9
		2					2
	2		5				7
1	1		3	1	1		7
15		2					17
6							6
157	**38**	**44**	**8**	**3**	**1**	**2**	**253**

2.4.2 Voortijdig schoolverlaten (VSV)

Limburgse scholen en gemeenten zijn verantwoordelijk voor het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv'ers). In 2017 heeft LVO niet meer de rol van contactschool (coördineren en aanjagen) voor VSV voor heel Limburg. Deze rol is overgenomen door SVO|PL. Limburg is in dit kader opgedeeld in twee grote regio's: RMC 38, dat Noord- en Midden-Limburg omvat, en RMC 39 voor heel Zuid-Limburg. In RMC 38 is het aantal vsv-ers licht gestegen naar 1,53% in 2016-2017*. Landelijk was het percentage vsv-ers 1,75%. Dit betekent dat RMC 38 nog steeds onder het landelijk gemiddelde zit. In het voortgezet onderwijs steeg het aantal vsv-ers in deze regio van 0,37% naar 0,60%*. In RMC 39 is er sprake van meer uitval. Deze regio kent ook meer sociaal-maatschappelijke problematiek. In de periode 2016-2017 is het aantal vsv-ers gelijk gebleven op 2,2%* ten opzichte van het schooljaar ervoor. Het aantal uitvallers in het voortgezet onderwijs in deze regio stijgt van 0,76% in 2015-2016 naar 0,88% in 2016-2017*.

Op de website www.aanvalopschooluitval.nl van het Ministerie van OCW is het instrument vsv-verkenner te vinden. Hier kan men op regioniveau en op schoolniveau zien hoe groot het aantal vsv-ers is.

* dit zijn voorlopige cijfers voor 2016-2017

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2.4.3 Eerste Opvang Anderstaligen

In het kader van de Eerste Opvang Anderstaligen (EOA) wordt onderwijs gegeven aan anderstalige leerlingen in de clusters LVO Maastricht, LVO Parkstad, LVO Weert en LVO Noord. In totaal hebben zich in 2017 bij LVO 675 leerlingen aangemeld in vergelijking tot 958 in 2016. Het dalende aantal anderstalige leerlingen is te herleiden naar de lage instroom van vluchtelingen in Nederland in 2017, gecombineerd met een hogere doorstroom vanuit de EOA locaties naar regulier voortgezet onderwijs, het MBO of inburgeringstraject. Op de vier EOA locaties werken ongeveer 80 collega's.

2.5 Kwaliteitszorg – elke dag een beetje beter

In het afgelopen jaar is op diverse manieren ingezet op een verdere versterking van de kwaliteitszorg. De nadrukkelijke insteek is dat kwaliteitszorg geen doel op zich is maar een middel om continue verbetering van resultaten te stimuleren. Zowel op het gebied van het onderwijs als de bedrijfsvoering.

Vanuit die optiek dient de wijze waarop kwaliteitszorg wordt ingericht zowel op bestuurs- als op cluster- en schoolniveau bij te dragen aan inzicht in waar de scholen staan en in mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering. Onze scholen zijn zelf verantwoordelijk voor een goed werkend kwaliteitssysteem binnen de school. Op het niveau van LVO bedenken we samen met de scholen instrumenten en processen om dat te ondersteunen. Een professionele kwaliteitscultuur waarin de focus op continu verbeteren een vanzelfsprekendheid is, is hierbij een randvoorwaarde.

Aan de hand van het waarderingskader van de Inspectie voor het Onderwijs beoordelen de scholen de basiskwaliteit van hun onderwijs. Aanvullend worden onder andere de kwaliteitsindicatoren in de beleidsmonitor gebruikt. Naast de gezamenlijke ambities worden de scholen nadrukkelijk uitgedaagd om vanuit de eigen onderwijskundige visie en identiteit school-specifieke doelstellingen te benoemen. Uitwerking vindt plaats in het meerjarig schoolplan en het schooljaarplan. Om de kwaliteit van deze plannen te verbeteren, is het afgelopen jaar gestart met het bieden van handvatten en het delen van ‘good practices’. In 2018 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Daarnaast worden door de scholen, om kwaliteit te meten en te beoordelen, diverse andere methoden ingezet, variërend van functioneringsgesprekken met medewerkers tot lesbezoeken en tevredenheidsenquêtes onder leerlingen, ouders en medewerkers.

Hieronder worden een aantal specifieke acties benoemd die het afgelopen jaar ten behoeve van de ontwikkeling van kwaliteitszorg zijn ingezet.

Community of Practice (CoP) Stuurinformatie LVO

In 2016 is de CoP Stuurinformatie LVO van start gegaan. Deze gevarieerd samengestelde groep – bestaande uit onderwijsprofessionals, kwaliteits- en stafadviseurs - is in eerste instantie ingesteld om verbeteringen door te voeren op het gebied van het gebruik, de relevantie, de betrouwbaarheid en de efficiency van stuurinformatie. In het verlengde daarvan heeft de focus zich in 2017 ontwikkeld naar versterking van kwaliteitszorg in bredere zin.

Organisatorische aspecten rond kwaliteitszorg

Een verdere professionalisering van de interne sturing vraagt om een kwaliteitsorganisatie waarin taken en verantwoordelijkheden helder zijn belegd. Om dit te bevorderen zijn activiteiten op het gebied van kwaliteitszorg geëxpliciteerd en is binnen alle LVO clusters opnieuw gekeken naar de meest optimale invulling. `

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Binnen een aantal clusters zijn nieuwe kwaliteitsteams ingericht. Het komende jaar zal de huidige werkwijze worden geëvalueerd en zullen waar nodig aanpassingen worden doorgevoerd. Tevens is het afgelopen jaar vanuit de Raad van Toezicht een Commissie Onderwijs gevormd die zich specifiek buigt over thema's als onderwijskwaliteit en onderwijsvernieuwing.

Vernieuwing sturingscyclus (P&C-cyclus)

Zowel de P&C-cyclus als het instrumentarium zijn het afgelopen jaar herzien. Kwaliteitsborging van zowel onderwijs als bedrijfsvoering kan met de nieuwe werkwijze optimaler worden ondersteund. Voor de tussentijdse voortgang is de signaleringsrapportage in het leven geroepen, waarin integraal naar de prestaties van de scholen wordt gekeken. Om de mogelijkheden voor tussentijdse evaluatie en tijdige bijsturing van onderwijsresultaten in het lopende schooljaar beter te faciliteren, is een 'early warning' systematiek ingevoerd waarmee alle scholen inmiddels werken. De vernieuwingen zijn met ingang van schooljaar 2017-2018 ingevoerd en de eerste ervaringen zijn positief.

Verbetering stuurinformatie

De beschikbaarheid van relevante en betrouwbare management- en stuurinformatie is een randvoorwaarde voor gedegen kwaliteitszorg. Daarvoor zijn goed werkende informatiesystemen noodzakelijk. In het afgelopen jaar is in samenwerking met beheerders en gebruikers van dergelijke systemen in beeld gebracht hoe het onderwijs in de toekomst beter kan worden ondersteund en hoe de datakwaliteit verder kan worden verbeterd. Komend jaar zal onder meer een nieuw leerlingenadministratie- en leerlingenvolgsysteem worden geïmplementeerd. Tevens zullen voorbereidingen worden getroffen voor de introductie van een nieuwe elektronische leeromgeving. Ook worden het formatie- en begrotingsproces en daaraan gekoppelde systemen onder de loep genomen.

Om inzicht in resultaten te verbeteren, verband- en trendanalyses te vergemakkelijken en onderlinge leereffecten tussen scholen te stimuleren is in 2017 een Business Intelligence model ontwikkeld. In het 1e kwartaal van 2018 wordt dit benchmarkmodel binnen de scholen geïntroduceerd. Betrouwbare en relevante informatie leidt ertoe dat gaandeweg meer wordt gestuurd op feiten en minder op aannames. Het extra inzicht leidt ertoe dat steeds vaker naar het verhaal achter de cijfers wordt gezocht en interventies daarop worden afgestemd.

Ontwikkeling Kwaliteitsplan LVO

Het kwaliteitsbeleid van LVO is verankerd in diverse procedures, protocollen en processen. Binnen de scholen is sprake van een grote diversiteit aan ingezette methodieken en werkwijzen om de onderwijskwaliteit te beoordelen en te evalueren. Om het kwaliteitsbeleid als geheel te kunnen presenteren, wordt in 2018 een coherent kwaliteitsplan opgesteld.

2.5.1 Afhandeling klachten

Als ouders klachten hebben over de school waar hun kind naar toe gaat, worden deze eerst op de school zelf in behandeling genomen en opgelost. Mocht dat niet naar tevredenheid verlopen, dan is er de mogelijkheid naar de Klachtencommissie van LVO te gaan.

In 2017 heeft de Klachtencommissie van LVO 6 klachten ontvangen, voornamelijk van ouders en leerlingen. Uiteindelijk hoefde echter geen enkele klacht in behandeling te worden genomen. Uit deze cijfers blijkt dat ontevreden ouders en leerlingen zich gehoord weten op schoolniveau. Het aantal daadwerkelijk door de Klachtencommissie behandelde klachten is in de afgelopen jaren altijd vrij stabiel gebleven. Dat waren er achtereenvolgens: 5 (in 2014), 4 (in 2015) en 5 (in 2016). Het jaar 2017 vormt derhalve een positieve uitschieter.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2.5.2 Kwaliteitsgelden VO en Prestatiebox

Vanaf 2012 is de Prestatiebox van kracht. In het Bestuursakkoord VO, een convenant tussen het Ministerie van OCW en de VO-raad, zijn de prestatiedoelen van scholen voor 2017 vastgelegd, evenals de maatregelen die de minister en staatssecretaris nemen om dit mogelijk te maken. De doelen van het convenant zijn het verhogen van prestaties van leerlingen, verbeteren van de onderwijskwaliteit en vergroten van de kwaliteit van leraren en schoolleiders. Overigens, iedere onderwijsorganisatie streeft dergelijke doelen normaliter al na, vanuit haar bestaande verantwoordelijkheden.

Om deze doelen te bereiken wordt vanuit het Ministerie van OCW financiering beschikbaar gesteld via een zogenaamde Prestatiebox. Aan de beschikbaarstelling van deze middelen is een aantal voorwaarden verbonden. Zo is het in het bestuursakkoord aangegeven dat van de scholen wordt verwacht dat zij, vertrekkend vanuit hun eigen uitgangssituatie, context en profiel, in kaart brengen waar zij in 2012 stonden op de indicatoren uit het Bestuursakkoord. Vervolgens bepalen zij waar ze tot en met 2017 naartoe willen en kunnen groeien en hoe ze dat aan gaan pakken. Met de Prestatiemonitor meten scholen hoe ver ze zijn met het realiseren van de ambities en streefdoelen uit het Bestuursakkoord VO.

Vanaf 2012 hebben alle scholen van LVO deelgenomen aan de programma's 'School aan zet' en 'Opbrengstgericht werken' als vervolg op de Prestatiebox. In dit kader hebben de scholen met behulp van de Prestatiemonitor doelen voor zowel de korte als de lange termijn bepaald.

2.5.3 Veiligheid

Als organisatie willen we uiteraard dat de privacygegevens van onze leerlingen en medewerkers zo goed mogelijk beschermd worden. LVO heeft geanticipeerd op bovenstaande ontwikkelingen en heeft in 2017 een informatiebeveiligings- en privacybeleid vastgesteld. Het informatiebeveiligings- en privacybeleid geeft de visie weer op informatiebeveiliging en privacy van LVO en de bij haar aangesloten scholen. Dit document is tevens richtinggevend voor de daadwerkelijke uitvoering van beveiligingsmaatregelen op het gebied van techniek, organisatie en processen.

Het beleid richt zich op vier componenten, nl. processen, techniek, contracten en gedrag en voldoet aan de eisen die worden gesteld vanuit de Wbp.

Met de scholen is in het verslagjaar gesproken over dit beleid en de vier componenten.

2.6 Samenwerkingsverbanden

2.6.1 Onderwijs en zorg

LVO is vertegenwoordigd in vijf samenwerkingsverbanden passend onderwijs. In het algemeen gesteld, wordt binnen alle samenwerkingsverbanden steeds meer de verbinding gelegd met parallelle ontwikkelingen in de zorg, zoals de jeugdzorg, de participatiewet en vroegtijdig schoolverlaten. In het verslagjaar zijn positieve resultaten in verschillende samenwerkingsverbanden behaald als het gaat om het beperken van een verdere groei van het speciaal onderwijs en meer opvang van leerlingen in het reguliere onderwijs. Tegelijk roept deze ontwikkeling andere vragen op, zoals de belastbaarheid van docenten en schoolorganisatie in het reguliere onderwijs, het mogelijke verlies van deskundigheid en arbeidsplaatsen binnen het speciaal onderwijs en de financiering van, voor specifieke doelgroepen noodzakelijke, voorzieningen binnen de (sub-)regio. Vragen die gesteld worden tegen een achtergrond van dalende inkomsten als gevolg van de landelijke verevening. Een intensieve samenwerking tussen

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

vele partijen, zowel onderwijs als overheid, is gewenst om hier een antwoord op te kunnen geven.

2.6.2 Arbeidsmarkt en scholing

LVO is actief op het gebied van opleiding en de arbeidsmarkt. Niet alleen is LVO penvoerder van de provinciale samenwerking met partners, zowel uit het voortgezet onderwijs als het hoger onderwijs, op het vlak van arbeidsmarktknelpunten. Ook bij de Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL), bestaande uit alle vo-besturen, Fontys, Universiteit Maastricht en Open Universiteit, verzorgt LVO de penvoering. AOSL is vooral gericht op een goede aansluiting tussen de opleiding van docenten en de beroepsmogelijkheden in het voortgezet onderwijs. LVO is voorzitter van het bestuurlijk overleg AOSL. Het is van belang om leerlingen te interesseren voor het lerarenvak. Sinds een paar jaar worden hiertoe speciale informatiedagen georganiseerd voor vwo-leerlingen.

2.6.3 Educatieve Agenda Limburg

Sinds 2014 kent Limburg een samenwerking van alle onderwijsinstellingen in de provincie, van primair onderwijs tot en met universitair onderwijs. Deze samenwerking draagt de naam Educatieve Agenda Limburg. In 2017 was LVO deelnemende partij in deze samenwerking.

2.6.4 Techniekonderwijs

Van belang voor de Limburgse arbeidsmarkt is het techniekonderwijs. De laatste jaren is de samenwerking tussen voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en bedrijfsleven verbeterd. In de twee samenwerkingsverbanden, Techniek Onderwijs Zuid-Limburg en Techniekketen Noord- en Midden-Limburg, zijn alle LVO-scholen met een technische beroepsopleiding actief. De samenwerkingsverbanden zijn gericht op een betere aansluiting van het techniekonderwijs op de wensen van het bedrijfsleven en een groei van het aantal leerlingen die techniekonderwijs volgen. LVO participeert in beide bestuurlijke overleggen. In 2015 waren Noord- en Midden-Limburg al gestart met de implementatie van het vernieuwde techniekonderwijs. In augustus 2016 is de eerste fase in praktijk gebracht in Zuid-Limburg. Leerlingen van LVO Parkstad van de leerjaren vmbo 3 en 4 krijgen sinds begin september 2016 techniekles (vakmanschapsroute) in het gebouw van het mbo in Heerlen. In september 2017 is de technologieroute voor het eerst van start gegaan. Deze route is toegankelijk voor leerlingen met een vmbo-t of havo-diploma. Ook hebben het voortgezet onderwijs en het mbo gesproken over de visie en missie van het gezamenlijke techniekonderwijs dat onder de naam Techniekcollege opereert. Dit gesprek wordt in 2018 voortgezet.

2.7 Verbonden partijen

LVO inventariseert jaarlijks de juridische status van haar gelieerde partijen. Het United World College Maastricht (UWCM) valt onder het BRIN-nummer van het Porta Mosana College in Maastricht en is in die zin een verbonden partij.

2.8 Horizontale dialoog

In het verslagjaar heeft het College van Bestuur met een groot aantal externe stakeholders overleg gevoerd over de doelstellingen, het beleid en de prestaties van LVO en haar scholen alsmede de wensen en verwachtingen van deze stakeholders hieromtrent. Dit betroffen onder andere:

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Ouders: dit is primair een aangelegenheid van de scholen, via de ouderraden en de oudergeleding in de medezeggenschapraden. Voor het College van Bestuur vindt dit geformaliseerd plaats via de oudergeleding in de GMR.

Collega-schoolbesturen: via het lidmaatschap en actieve deelname in de diverse organen van de VO-Raad, alsook via het lidmaatschap van het Limburgs Besturen Overleg. Voorts vindt consultatie van collega-schoolbesturen plaats in het kader van periodieke RPO-wijzigingen.

Gemeenten: met elk van de gemeenten waarin LVO-scholen heeft, is er sprake van periodiek overleg tussen het College van B&W, in het bijzonder de portefeuille houdende wethouders onderwijs en huisvesting, en het College van Bestuur.

Provincie Limburg: met het College van Gedeputeerde Staten is sprake van periodiek overleg, in het bijzonder met de portefeuille houdende gedeputeerden onderwijs, economie en arbeidsmarkt.

Bedrijven en organisaties: zowel in Midden- en Noord-Limburg als in Zuid-Limburg zijn diverse overlegtafels ingericht om de onderwijsinspanningen van de LVO-scholen af te stemmen met het in de toekomst afnemend beroepenveld.

2.9 Medewerkers

In 2017 werken er bij LVO in totaal 2.981 medewerkers (2.469 fte), waarvan er 2.210 docenten (1.840 fte) zijn. Door de dalende leerlingenaantallen hebben de scholen minder onderwijsgevenden nodig. De noodzakelijke daling van het aantal leerkrachten dreigt te leiden tot een geringere instroom van jongere docenten. In het verslagjaar is daarom beleid ontwikkeld om deze uitdagingen het hoofd te bieden, waaronder het aanbod van de Generieke LVO-regeling voor medewerkers vanaf 58 jaar.

Onderstaande tabel biedt het overzicht voor het schooljaar 2016-2017.

leeftijdscategorie	som van fte	som van aantal medewerkers
<21	0,5	1
21-25	78,0	113
26-30	233,8	279
31-35	256,5	298
36-40	233,2	284
41-45	225,8	275
46-50	269,2	328
51-55	310,8	379
56-60	425,3	511
61+	435,4	515
totaal	2468,5	2981

Aan de leeftijdsopbouw van onze medewerkers is duidelijk zichtbaar dat er sprake is van vergrijzing. LVO anticipeert op deze ontwikkeling, onder andere door veel te investeren in opleidingen, bijvoorbeeld om tweedegraads docenten op te leiden tot eerstegraads docenten.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

In 2017 bedroeg het verzuimpercentage 6,3%. Opgesplitst in
onderwijzend personeel en onderwijsondersteunend personeel is het verzuimpercentage voor LVO respectievelijk 6,38%en 6,71%. Dit is een verslechtering van 1,19% ten opzichte van 2016. De stijgende lijn zet zich hiermee voort. De stijging is vooral te wijten aan een stijging van het langdurig verzuim.

Het terugdringen van het ziekteverzuim is een belangrijk aandachtspunt op de scholen met een hoog verzuim. In dit kader worden diverse acties ondernomen.
Zo zijn in 2017 de voorbereidingen begonnen voor de inzet op de scholen van een zogenaamde inzetbaarheidscoach, die samen met de leidinggevende werkt aan het terugdringen van het ziekteverzuim.

Onderstaande tabellen bieden respectievelijk het verzuimpercentage voor 2017 in relatie tot voorgaande jaren en het verzuimpercentage in relatie tot de verzuimduur voor 2017 en 2016. De landelijke verzuimcijfers voortgezet onderwijs voor kalenderjaar 2017 zijn ten tijde van de productie van dit jaarverslag nog niet beschikbaar.

Jaar	Medewerkers (fte)	Medewerkers (personen)	Gemiddelde leeftijd	Verzuim-percentage
2011	2785,98	3353	47,70	5,42%
2012	2682,64	3251	47,77	5,35%
2013	2562,56	3137	48,01	4,85%
2014	2646,30	3195	46,58	4,74%
2015	2668,14	3205	47,13	4,85%
2016	2617,70	3132	47,32	5,11%
2017	2468,52	2981	47,92	6,30%

Verzuimduurklasse	2017	2016
Totaal	6,31%	5,10%
Kort (1 t/m 7)	0,95%	1,00%
Middel (8 t/m 42)	0,98%	0,90%
Lang (43 t/m 365)	3,29%	2,60%
Langer 1 jr (366 t/m 73	0,87%	0,50%
Langer 2 jaar (>730)	0,23%	0,20%

2.9.1 Deskundigheidsbevordering

LVO heeft in het verslagjaar volop aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering van individuele docenten en onderwijsondersteunend personeel.

Voor het oop zijn LVO-brede in-company scholingen georganiseerd. Bij alle trainingen was het aantal daadwerkelijke aanmeldingen ruimschoots hoger dan de aantallen bij de aanvankelijke belangstellingsinventarisatie. In totaal hebben 241 (32%) medewerkers (oop) deelgenomen.
De trainingen zijn als zeer waardevol ervaren. Uit evaluatieformulieren van deelnemers blijkt de behoefte om hieraan in een volgend jaar een vervolg te kunnen geven.
Met name voor de Microsoft Office trainingen was het aantal aanmeldingen ruimschoots hoger dan verwacht en zijn meer bijeenkomsten gepland dan oorspronkelijk de bedoeling was. Dit heeft organisatorisch een forse inspanning gevraagd van het trainingsbureau. De feedback vanuit de deelnemers was voornamelijk positief. Enkele negatieve geluiden rondom organisatie

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

en indeling in niveaus na de eerste bijeenkomst is teruggekoppeld aan het trainingsbureau en positief opgepakt bij de organisatie van de vervolgtrainingen.

Ook in management- en teamontwikkeling is geïnvesteerd. Zo is er het afgelopen jaar aandacht geweest voor waarderend leiderschap en waarderende gesprekstechnieken waar verschillende leidinggevenden, teamleiders, en locatiedirecties aan deelgenomen hebben.

In het kader van het programma IOO volgden 55 docenten in 2017 een studie waarvan 30 1e graads en 19 2e graads.

Verder ontmoeten de besturen voor voortgezet onderwijs elkaar regelmatig in het Limburgs Besturen Overleg. Een belangrijk resultaat van dit overleg is de samenwerking op het vlak van scholing van huidig onderwijspersoneel. Met verschillende opleidingen, verdeeld over Nederland en zelfs Vlaanderen, is een uitgebreid scholingsaanbod ontwikkeld, dat aansluit op de behoeften van medewerkers en (toekomstige) vraag vanuit de scholen.

2.9.2 Coaching

LVO vindt de begeleiding van docenten en andere medewerkers belangrijk. De stuurgroep coaching vervolgt in 2017 haar activiteiten om de coachcultuur bij LVO op de kaart te zetten. Hiervoor organiseert zij netwerkbijeenkomsten voor alle coaches van LVO en is zij bezig om een aantal medewerkers op te leiden tot mastercoach. Daarnaast wordt er een pool opgezet waaraan gecertificeerde coaches deelnemen die hun eigen collega's gaan coachen.

2.9.3 Vergoedingen

In 2017 is in totaal een bedrag van € 593.570 bruto uitbetaald aan ontslag- en transitievergoeding. Dit is het resultaat van een toenemende accountability voor prestaties, resultaten en gedrag. Ten behoeve van de zorgvuldigheid hierin, heeft LVO de gesprekkencyclus ingevoerd en is er aandacht voor opbouw van personeelsdossiers en voorlichting daarover aan leidinggevenden.

2.10 Huisvesting

Naast het regulier en levensverlengend onderhoud aan onze schoolgebouwen is in het verslagjaar de revitalisering van de Philips van Horne scholengemeenschap in Weert opgeleverd. Dit project is zowel in financiële alsook technische zin geslaagd te noemen.

De aanbesteding voor de verbouwing van het Stella Maris college te Meerssen, met als doel een unilocatie te realiseren, is eind december 2016 afgerond. Deze meerjarige verbouwing, inclusief nieuwbouw bovenop het bestaande gebouw, is in het voorjaar van 2017 opgestart. De eerste fase, waar de nieuwbouw op het bestaande gebouw onderdeel van uitmaakt, is met goed resultaat in december 2017 opgeleverd. Medio 2018 zal de volgende, en tevens voorlaatste, fase worden opgestart.

In Parkstad is eind 2016 overeenstemming bereikt met de gemeente Heerlen over de financiering van de ver- en nieuwbouw van het Sint-Janscollege te Hoensbroek. Op basis van voornoemd besluit is de school samen met een extern bureau aan de slag gegaan om de vernieuwde onderwijskundige visie uit te werken in een functioneel en conceptueel plan van aanpak. Medio 2018 staat de meervoudig onderhandse aanbesteding op de planning om een architect te werven die de opdracht krijgt om dit plan van aanpak te vertalen in een definitief ontwerp (DO). De oplevering daarvan staat gepland voor eind 2018. Daaropvolgend zal begin 2019 een Europese aanbesteding volgen voor de realisatie. Als alles volgens planning loopt, kan het nieuwe Sint-Janscollege in gebruik genomen worden met ingang van schooljaar 2021-2022.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

In het cluster LVO Maastricht zijn op basis van de onderwijskundige visie(s) gesprekken gevoerd met de diverse stakeholders in en rondom Maastricht. Met onder meer deze input, maar ook op basis van leerlingenaantallen en vierkante meters gebouwen, is het Masterplan onderwijs en huisvesting Maastricht in nauwe samenwerking met de gemeente Maastricht tot stand gebracht. Dit plan, met daarin twee voorkeurscenario's is begin 2018 opgeleverd.

In 2018 zullen de twee voorkeurscenario's uit het voornoemd masterplan verder worden uitgewerkt zodat helder wordt op welke plekken in de stad onderwijs wordt aangeboden, welke soorten onderwijs dat zijn en wat dat betekent voor de bedrijfsvoering waaronder ook de huisvestingsopgaven.

In de loop van 2017 zijn alle LVO-schoolgebouwen onderworpen aan conditiemetingen conform de NEN2767, op basis waarvan correctieve maatregelen in de uitvoering maar ook in de meerjaren onderhoudsplanning (mop) worden doorgevoerd.

De veranderende onderwijskundige visies en de focus die daarop ligt, gecombineerd met de demografische ontwikkeling zoals leerlingenkrimp, vragen behalve een oplossing voor een groeiend overschot aan vierkante meters schoolgebouw ook om financiële oplossingen.

2.11 Inkoop

In 2017 heeft inkoop binnen het opgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid verder invulling gegeven aan de uitvoering van de aanbestedingskalender. Accountantsdiensten, ICT-beheerdiensten en beveiligingsdiensten zijn Europees aanbesteed. Verder heeft de voorbereiding plaatsgevonden m.b.t. Europese aanbestedingen inzake leermiddelen en een leerlingadministratie-systeem, die in februari 2018 gepubliceerd gaan worden. Onderhandse aanbestedingen hebben plaatsgevonden op het gebied van NEN2767-inspecties en leerling-meubilair.

2.12 ICT

In 2016 is de personele ICT-organisatie gecentraliseerd en verder ingericht. In 2017 is er gezocht naar een optimale balans tussen werkzaamheden door het interne beheerteam en externe dienstverlening. Tevens is er gewerkt aan een gezamenlijk beleid met betrekking tot de aanschaf van computerapparatuur ter ondersteuning van adaptief onderwijs. In 2018 zullen de eerste scholen starten met digitaal onderwijs in lijn met dit beleid. Er zal dan tevens aandacht zijn voor het optimaal ondersteunen van leerlingen en docenten.

2.13 Marketing en Communicatie

In 2017 is zowel aan de interne als aan de externe (marketing-)communicatie gewerkt, zowel LVO breed als voor de individuele scholen. Op verzoek van en overeenkomstig de behoefte van de clusters en scholen is ondersteuning geboden met als doel de profilering van scholen in een krimpmarkt verder te verbeteren. Ook is ondersteuning geboden op het gebied van projectcommunicatie, waaronder voor het programma OpMaat. Crisiscommunicatie maakte onderdeel uit van de werkzaamheden. Aan het eind van het verslagjaar is gestart om met een meer marketinggeoriënteerde blik naar de scholen te kijken. Dit betekent dat, met het oog op behoud of groei van leerlingaantallen in een krimpmarkt de scholen met meer aandacht kijken naar identiteit, positionering en marktaandeel. Dit proces zetten we voort in 2018.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2.14 Evaluatie functioneren College van Bestuur

Het College van Bestuur heeft gedurende het verslagjaar zijn functioneren zowel extern als intern geëvalueerd.

Tijdens het jaargesprek van de voorzitter van het College van Bestuur met (een delegatie van) de Raad van Toezicht is ingegaan op de appreciatie van de Raad van zijn functioneren. Tevens heeft het College van Bestuur op grond hiervan een set van resultaatafspraken opgesteld.
Met het lid van het College van Bestuur is in december tevens een jaargesprek gevoerd.

Het College van Bestuur besteedt periodiek – als regel eens in de zes weken – aandacht aan zijn eigen functioneren. Dit betreft een appreciatie van de effectiviteit van het eigen functioneren, van het draagvlak en vertrouwen binnen de organisatie en van de relatie met de leden van de centrale directies, de medezeggenschap en de Raad van Toezicht. Tijdens deze bijeenkomsten is er ruimte voor collegiale feedback.

De eerste leerling heeft gevraagd door te mogen werken in de pauze!

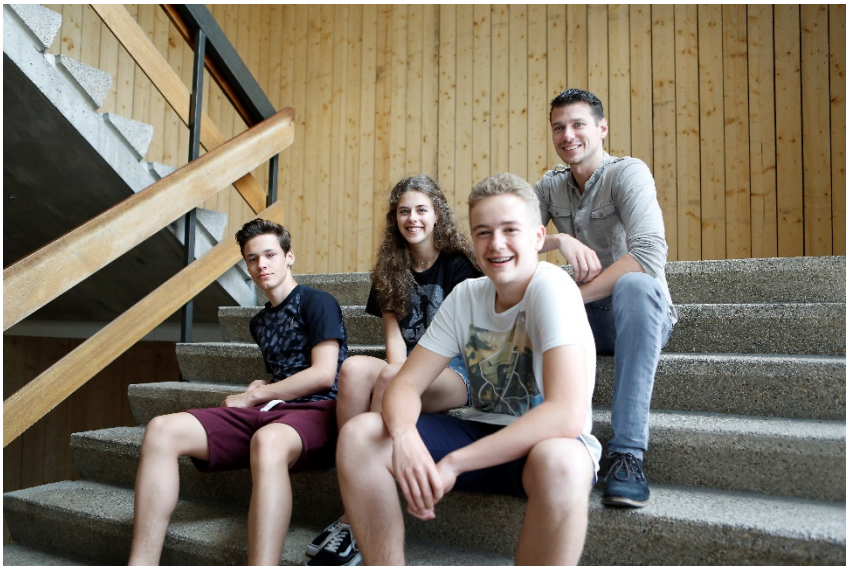

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

3. Financieel verslag

Samenvatting Jaarrekening

3.1 Inleiding

Resultaatontwikkeling

Voor de beoordeling van het resultaat wordt een onderscheid gemaakt tussen het operationeel resultaat en het exploitatieresultaat. Het operationeel resultaat is het resultaat waar de scholen voor verantwoordelijk zijn in het kader van hun reguliere bedrijfsvoering. Het verschil tussen operationeel en exploitatieresultaat betreft de kosten die ten laste van de bestemmingsreserves worden gebracht. Dit zijn kosten die door scholen en op centraal LVO niveau, na goedkeuring door het CvB, ten laste worden gebracht van eerder gevormde bestemmingsreserves.

De resultaten 2017 laten zien dat het operationeel resultaat ca € 0,4 mio lager ligt dan in 2016 en dat het exploitatieresultaat € 0,1 mio lager ligt dan in 2016. Onderstaand is dat weergegeven:

Bedragen in € mio	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Operationeel resultaat	0,6	1,2	1,0
Resultaat ten laste van bestemmingsreserves	-4,0	-4,4	-4,3
Exploitatieresultaat	-3,4	-3,2	-3,3

Hierna volgen de kengetallen en de samenvatting van de jaarcijfers. Aansluitend volgt in de volgende paragrafen een verdere toelichting op deze cijfers.

Kengetallen

Onderstaand is het overzicht van de kengetallen weergegeven:

omschrijving kengetal	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
bekostigd aantal leerlingen *)	27.452	27.470	28.597
aantal vestigingen	30	30	30
instroom leerlingen klas 1	5.403		5.933
gemiddelde bezetting (FTE's)	2.501	2.406	2.604
aantal BRIN-nummers	17	17	17
exploitatieresultaat (x € 1 mln.)	-3,4	-3,2	-3,3
verhouding eigen/totaal vermogen	45%	47%	47%
verhouding eigen vermogen/totale baten	26%	28%	27%
saldo liquiditeiten en financiële vaste activa (x € 1 mln.)	49,9	36,3	50,6
rijksbijdrage OCW / totale baten	92%	89%	90%
personele lasten / totale lasten	83%	83%	83%
materiële lasten / totale lasten	17%	17%	17%
personele lasten / aantal leerlingen	7.084	6.915	6.950
materiële lasten / aantal leerlingen	1.425	1.460	1.446

*) exclusief VAVO-leerlingen

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.2 Jaarresultaat 2017

In de navolgende tabel zijn de realisatie- en begrotingscijfers samengevat :

EXPLOITATIEREKENING 2017 (in € mio)

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
(Rijks)bijdragen OCW	219,7	216,2	225,4
overige overheidsbijdragen	2,0	1,9	2,2
overige baten	9,2	8,9	9,4
Totale baten	230,9	227,0	237,0
personele lasten	194,9	190,0	198,8
afschrijvingen	7,3	7,6	7,6
huisvestingslasten	11,7	12,0	11,8
overige instellingslasten	20,1	20,4	21,9
Totale lasten	234,0	230,0	240,1
Saldo baten en lasten	**-3,1**	**-3,0**	**-3,1**
Saldo financiële baten/lasten	**-0,3**	**-0,2**	**-0,2**
Totaal exploitatieresultaat	**-3,4**	**-3,2**	**-3,3**

3.3 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van 2016

Het aantal bekostigde leerlingen is in 2017 gedaald met 892 t.o.v. 2016, oftewel met 3 %. Het aantal fte daalt in de vergelijkbare periode met 103 (2.501 in 2017 t.o.v. 2.604 in 2016) oftewel 4 %.

Het exploitatieresultaat over 2017 bedroeg -/- € 3,4 mio; voor 2016 bedroeg dit -/- € 3,3 mio. De daling ad € 0,1 mio is veroorzaakt door een lager operationeel resultaat ad € 0,4 mio waar tegenover staat dat voor € 0,3 mio per saldo minder kosten ten laste van de bestemmingsreserves zijn gebracht.

Het lagere operationeel resultaat ad € 0,4 mio komt door lagere resultaten bij personeel ad € 1,3 mio en financiële baten en lasten ad € 0,1 mio. Hier tegenover staat een beter materieel resultaat ad € 1,0 mio.
Het lager personeel resultaat is met name gerealiseerd bij de clusters Weert en Maastricht. Hier tegenover staat een positief resultaat c.q. lagere kosten voor het programma IOO. Belangrijke oorzaak bij het cluster Weert voor het lagere personele resultaat is geweest dat in de vergelijkbare periode in 2016 de opbrengsten zijn verantwoord van de maatwerkbekostiging voor de EOA die toen werden ontvangen. Deze maatwerkoplossing is van toepassing geworden voor bekostiging vanaf het kalenderjaar 2016 en op iedere nieuwkomer die na 1 oktober is ingestroomd. Belangrijk daarbij is dat het gaat om het aantal ingestroomde leerlingen EOA (en niet het aantal aanwezige leerlingen) per de genoemde peildata. De hogere kosten in het cluster Maastricht houden verband met de voorgenomen beëindiging van een aantal dienstverbanden per ultimo 2017 waar reserveringen voor zijn getroffen in het kader van vertrekregelingen. De lagere kosten voor het programma IOO houden verband met de afbouw van dit programma waarvan de beëindiging per medio 2018 is voorzien.

Het betere materiële resultaat is het gevolg van lagere kosten voor lesmaterialen (leermiddelen en werkboeken) en drukwerk. Verder zijn voortgaande kostenreducties doorgevoerd en heeft het afstoten van de locatie Nijswiller in 2016 geleid tot lagere huisvestingskosten in 2017.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.4 Ontwikkeling operationeel resultaat 2017 ten opzichte van begroting 2017

3.4.1 Exploitatieresultaat 2017 t.o.v. de begroting

Het verwachte exploitatieresultaat 2017 bedraagt -/- € 3,4 mio en is € 0,2 mio lager dan begroot (-/- € 3,2 mio), omdat de kosten die ten laste van de bestemmingsreserves worden gebracht per saldo € 0,4 mio minder zullen bedragen dan begroot en het verwachte operationeel resultaat € 0,6 mio lager is dan begroot.

Per saldo minder kosten ten laste van de bestemmingsreserves

Per saldo zijn € 0,4 mio minder kosten ten laste van de bestemmingsreserves gebracht.
De reden hiervan is dat enerzijds meer kosten ad € 0,4 mio ten laste worden gebracht bij het cluster Maastricht voor hogere frictiekosten door het implementeren van het transitieplan. Dit plan omvat zaken als onderwijstijd, nieuw taakbeleid en centralisering van oop. Verder is een hoger bedrag ten laste van de bestemmingsreserves gebracht bij het cluster Parkstad als gevolg van dekking voor formatie bovenbouw Vrijeschool Parkstad en Kunskapsskolan bij het Grotius college. Daarnaast worden per saldo minder kosten ad € 1,0 mio ten laste gebracht door de centrale organisatie als gevolg van lagere besteding scholingskosten in het kader van het programma IOO.

3.4.2 Operationeel resultaat 2017 t.o.v. de begroting

Het verwachte operationeel resultaat voor 2017 is € 0,6 mio lager dan begroot. Deze ontwikkeling is het gevolg van lagere resultaten bij personeel ad € 1,9 mio en financiële baten en lasten ad € 0,2 mio. Deze lagere resultaten worden gecompenseerd door een hoger materieel resultaat ad € 1,5 mio.

3.4.3 Personele resultaat

Het verwachte personele resultaat is € 1,9 mio lager dan begroot. In de realisatie 2017 zitten een aantal componenten die per saldo leiden tot deze negatieve afwijking. Deze componenten betreffen hogere personele baten door verhoging van de lumpsum met 2,33 %, alsmede door meer leerlingen EOA in het cluster Noord waar maatwerkbekostiging voor is ontvangen. Hier staan hogere personele lasten tegenover doordat een hoger aantal fte is ingezet dan begroot.

Hogere personele baten; hogere lumpsum

In de personele baten is rekening gehouden met een hogere lumpsum voor gestegen pensioenpremies en loonruimte.

Hogere personele baten; meer leerlingen EOA in Noord

In het cluster Noord leiden meer personele opbrengsten tot een hoger resultaat. De hogere opbrengsten zijn het gevolg van hogere maatwerkbekostiging EOA door aanmerkelijk hogere aantallen EOA-leerlingen bij EOA Taalrijk. Daarnaast is er een hogere opbrengst voor de lumpsum als gevolg van meer reguliere en LWOO-leerlingen dan begroot.

Hogere personele lasten; aantal fte meer dan begroot

Het gemiddeld aantal fte voor 2017 bedraagt 2.501; in dit aantal zijn 45 fte begrepen voor maatwerkovereenkomsten.

Zonder hiermee rekening te houden is het verwachte aantal fte 2.456, begroot was 2.406, hetgeen betekent dat 50 meer fte zijn ingezet dan begroot. Er is meer inzet geweest bij met name de clusters Maastricht (38 fte) en Parkstad (12 fte); bij de overige clusters bedroeg dit 4 fte. Bij het Bestuursbureau is een daling van 4 fte gerealiseerd.

Cluster Maastricht

In het cluster Maastricht is het personele resultaat lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door hogere personele kosten als gevolg van hogere inzet fte, alsmede door reserveringen vanwege voorgenomen beëindiging van arbeidsovereenkomsten.

De hogere inzet betreft 38 fte waarvoor door het cluster een aantal zaken worden benoemd. Zo zijn minder mensen aangeduid als mobiliteitskandidaat omdat door de nadere invulling van de formatie en de onderwijskundige keuzes die daarbij gemaakt moesten worden, de oorspronkelijke mobiliteit niet mogelijk bleek te zijn. Inmiddels is ervoor gekozen om enkele fte, die niet als verplaatsingskandidaten zijn aangemeld, als vervangingsformatie in te zetten. Volledige mobiliteit zou een te negatief effect hebben op de kwaliteit van het onderwijs. Dit heeft ertoe geleid dat er besloten is om deze ingrepen niet volledig door te voeren. Een andere reden is dat het ziekteverzuim in het VMBO in het begin van het jaar dermate hoog was dat er noodzakelijkerwijs gekozen is voor vervanging door middel van externe inhuur. Deze hogere kosten zijn deels gecompenseerd door hogere baten als gevolg van maatwerkbekostiging en andere subsidies. Verder zijn de ontvangen uitkeringen voor ziekte hoger als gevolg van, een deel van, het hoger ziekteverzuim.

Per eind 2017 is besloten om een aantal arbeidsovereenkomsten te gaan beëindigen, waarvoor een reservering is getroffen.

Cluster Parkstad

Het personele resultaat van het cluster Parkstad is negatief en ligt daarmee lager dan de positieve begroting op dit onderdeel. Naast de beschreven toelichting over de hogere personele lumpsum en de additionele kosten voor transitievergoedingen, blijkt dat de reguliere loonkosten en kosten voor vervangingen hoger zijn dan begroot.
De reden hiervan is dat meer medewerkers zijn ingezet als gevolg van frictie en vervanging. De frictie hangt samen met de onrendabele inzet van de klassen bij het Romboutscollege. De hogere inzet voor vervanging is het gevolg van het groot aantal langdurig zieken.
Materieel resultaat
Het hogere materiële resultaat is in belangrijke mate het gevolg van een hogere lumpsum die in september bekend is geworden en de verstrekking voor lesmaterialen. Daarnaast waren de afschrijvingslasten lager door uitgestelde investeringen en zijn kostenbesparingen gerealiseerd op de huisvestingslasten.

Resultaat financiële baten en lasten
Het resultaat van de financiële baten en lasten is lager uitgekomen dan begroot door de verdergaande dalende rente die het 0-% nadert. Uitzonderingen vormen een rekening bij MeesPierson ad € 10 mio met een rente van 1% en een rekening bij de RABO bank ad € 7,5 mio met een rente van 0,4 %. Deze laatste wordt, in de komende jaren afgebouwd omdat RABO een beroep doet op hun algemene voorwaarden.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.5 Balansposities

VERKORTE BALANS PER ULTIMO (IN € MIO)

ACTIVA	2017	2016
Materiële vaste activa	78,3	73,2
Financiële vaste activa	8,0	8,4
Voorraden	0,0	0,0
Vorderingen	7,9	12,1
Effecten	0,0	0,0
Liquide middelen	41,9	42,2
Totaal	**136,1**	**135,9**

PASSIVA	2017	2016
Eigen vermogen	60,5	63,9
Voorzieningen	20,0	18,8
Langlopende schulden	6,2	6,3
Kortlopende schulden	49,4	46,9
Totaal	**136,1**	**135,9**

3.5.1 Liquide middelen

De liquide middelen bedragen per ultimo 2017: € 41,9 mio, per ultimo 2016 bedroeg dit saldo € 42,2 mio. De liquide middelen staan op spaarrekeningen en (kortlopende) deposito's.

3.5.2 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bedroeg per ultimo 2017: € 60,5 mio, per ultimo 2016 : € 63,9.
Het balanstotaal per ultimo 2017 bedroeg € 134,6 mio, hetgeen betekent dat de solvabiliteit 44,9 % bedraagt.

Van het eigen vermogen ad € 60,5 mio heeft € 46,9 mio betrekking op bestemmingsreserves; het restant is de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn gericht zijn op vernieuwingsprojecten, kwaliteitsimpulsen voor onderwijshuisvesting en personeel. Verder zijn er reserves die worden aangehouden als gevolg van de uitgevoerde risicoanalyse.

3.6 Continuïteitsparagraaf

3.6.1 Gegevensset; algemeen

Deze paragraaf is toegevoegd aan het financieel verslag in het kader van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO) die is uitgebreid met een voorschrift dat voorziet in de opname van dit verslag van een zogeheten Continuïteitsparagraaf. Deze paragraaf biedt inzicht in de verwachte exploitatieresultaten van de komende jaren en de ontwikkeling van de vermogenspositie. De getallen van de begrotingen in de komende jaren zijn gebaseerd op de kennis en inschattingen van toekomstige ontwikkelingen per 1 oktober 2017.

3.6.2 Resultaatontwikkeling

Samengevat ziet de hierboven aangegeven begroting 2017 en meerjarenraming er als volgt uit:

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (in € MIO)	Verslagjaar 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Rijksbijdrage	219,7	191,4	182,9	177,0	171,2
Overige overheidsbijdragen en subsidies	2,0	12,8	12,4	12,0	12,8
Overige baten	9,2	8,0	7,3	7,4	7,7
Totale baten	230,9	212,2	202,7	196,4	191,7
Personeelslasten	194,9	182,3	172,1	165,4	160,6
Afschrijvingen	7,3	8,2	9,5	8,4	9,1
Huisvestingslasten	11,7	12,7	12,3	11,9	11,8
Overige lasten	20,1	14,2	13,3	13,3	11,8
Totale lasten	234,0	217,3	207,2	199,1	193,3
Saldo Baten en Lasten	-3,1	-5,1	-4,6	-2,7	-1,6
Saldo financiële bedrijfsvoering	-0,3	0,1	0,1	0,0	0,0
Totaal exploitatieresultaat	-3,4	-5,0	-4,5	-2,7	-1,6

De daling van de rijksbijdrage is een gevolg van de daling van het aantal leerlingen.
Het exploitatieresultaat in de periode 2018 – 2021 ontwikkelt zich vanaf 2019 positief doordat vanaf medio 2018 het programma IOO eindigt. Verder is de positieve ontwikkeling het gevolg van de te ontvangen Buma gelden. Hierbij vereist de negatieve ontwikkeling van het materieel resultaat bijzondere aandacht. Deze negatieve ontwikkeling hangt samen met de krimp in relatie tot het vaste karakter van de materiële lasten. Op langere termijn zijn de clusters bezig om dat negatieve resultaat bij te stellen.
Bij bovenstaand overzicht dient te worden opgemerkt dat in 2018 en 2020 afboekingen zijn opgenomen voor gebouwen die worden afgestoten van resp. € 1 mio, voor locatie Passartweg van het Emmacollege te Heerlen, en € 0,5 mio, voor locatie Valkenburg van het Stella Maris college.

3.6.3 Balansprognose

VERKORTE BALANS (IN € MIO)	Verslagjaar 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Materiële vaste activa	78,3	82,9	85,6	88,8	88,6
Financiële vaste activa	8,0	7,3	6,6	5,9	5,2
Totaal vaste activa	86,3	90,2	92,2	94,7	93,8
Totaal vlottende activa	49,8	41,9	35,3	29,9	27,8
TOTAAL ACTIVA	**136,1**	**132,1**	**127,5**	**124,6**	**121,6**
Eigen vermogen					
- Algemene reserve	13,6	4,6	5,0	5,6	5,8
- Bestemmingsreserve publiek	46,4	50,5	45,7	42,4	40,6
- Bestemmingsreserve privaat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Bestemmingsfonds publiek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Bestemmingsfonds privaat	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3
Totaal eigen vermogen	60,5	55,5	51,0	48,3	46,7
Voorzieningen	20,0	21,2	22,1	22,8	23,5
Langlopende schulden	6,2	5,9	5,8	5,8	5,6
Kortlopende schulden	49,4	49,5	48,6	47,7	45,8
TOTAAL PASSIVA	**136,1**	**132,1**	**127,5**	**124,6**	**121,6**

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.6.4 Toekomstige ontwikkeling aantal leerlingen en fte

KENGETALLEN	Verslagjaar 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Personele bezetting in FTE					
- Management/Directie	125	120	111	108	104
- Onderwijzend Personeel	1.839	1.669	1.548	1.488	1.440
- Overige medewerkers	537	503	460	441	420
Totaal	2.501	2.292	2.119	2.037	1.964
Leerlingenaantallen inclusief UWCM	27.452	26.140	24.985	24.233	23.498

Voor de komende jaren wordt een daling van aantal leerlingen en fte verwacht als gevolg van de demografische ontwikkelingen: de krimp. Het aantal leerlingen in 2021 (23.498) ten opzichte van 2017 (27.452) daalt met 14,4 %. Volgens de voorliggende begroting daalt het aantal fte in 2021 ten opzichte van 2017 met 21,5 %. Dit betekent dat het aantal fte sneller daalt dan het aantal leerlingen. Hierbij heeft de aandacht dat de onderwijsinzet voor de leerling binnen de scholen kan blijven gewaarborgd.

3.6.5 Liquiditeitspositie

Het saldo van de liquide middelen bedroeg ultimo 2017 € 41,9 mio. De verwachting is dat dit saldo zal afnemen tot ca. € 14 mio per ultimo 2021. De daling van de liquiditeitspositie is in belangrijke mate het gevolg van het investeringsprogramma in de huisvesting. In de volgende paragraaf wordt dit toegelicht.

3.6.6 Toekomstige ontwikkeling Huisvesting

Onderstaand zijn de investeringen per jaar nader uitgewerkt en zijn de grootste investeringsposten aangegeven per cluster:

2018
Heuvelland. De investering ad € 4,7 mio bestaat grotendeels uit de realisatie van de unilocatie voor het Stella Maris College te Meerssen. De afronding hiervan wordt in 2019 verwacht. De totale investering bedraagt € 6,8 mio en zal voor een bedrag ad € 3,5 mio worden gefinancierd uit een gemeentelijke bijdrage van de gemeente Meerssen en een eigen investering ad € 3,3 mio.
2019
Parkstad. Het bedrag ad € 2,7 mio bestaat onder meer voor € 2 mio uit de verbouwing van het Emmacollege aan de Weggebekker te Heerlen vanwege de sluiting van de locatie aan de Passartweg.
2020
Parkstad. Dit betreft afronding van de nieuw- en verbouw van het St. Janscollege te Hoensbroek. De totale bouwkosten bedragen € 20,4 mio waarvan € 16 mio door de gemeente Heerlen wordt gefinancierd.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

3. 7 Overige rapportages

3.7.1 Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Deze paragraaf gaat over risicoanalyse en de strategische omvang van het eigen vermogen.

Het thema risicomanagement is in het verslagjaar wederom op de agenda gezet. LVO heeft een beleid ontwikkeld dat zorgt voor de borging van voldoende bestemmingsreserves voor het opvangen van geïdentificeerde risico's en specifieke bestemmingen (huisvesting, transitiebudgetten) en dat er voorts sprake is van een buffervermogen van minimaal 15% van het vermogen (balanstotaal) ter dekking van onvoorziene risico's.

Het plan van aanpak voor de financiële sturing is tweeledig namelijk:

- bewaken dat we voldoen aan 2 ratio's, solvabiliteit en liquiditeit, zoals die door de Inspectie worden vereist.
- zorgen dat we beschikken over een minimaal buffervermogen van 15% van het totale vermogen ter dekking van onvoorzienbare risico's.

3.7.2 Solvabiliteit en buffervermogen

LVO beschikt over een eigen vermogen dat bestaat uit bestemmingsreserves en een algemene reserve. Deze laatste bevat het minimale buffervermogen van 15 % van het totale vermogen ter dekking van de onvoorzienbare risico's. De solvabiliteit wordt bepaald door toetsing van het eigen vermogen aan de norm van 30 % zoals die door de Inspectie is gesteld.

De berekende algemene reserve heeft aldus betrekking op het geprognosticeerde eigen vermogen volgens de begroting en meerjarenraming, minus de benodigde bestemmingsreserves. De benodigde bestemmingsreserves worden gevormd door componenten die jaarlijks worden geactualiseerd. Thans zijn dit:

- Huisvesting – achterstallig groot onderhoud
- Huisvesting – overdracht gebouwen naar gemeenten in geval van voorgenomen afstoting
- Resultaat kwantificering risicomanagement
- Programma IOO
- Dit overzicht is niet limitatief; de bestemmingsreserves kunnen worden uitgebreid met benodigde gelden voor transities en/of andere projecten.

3.8 Risicoparagraaf

Deze paragraaf beschrijft de onzekerheden en risico's die in de begroting en meer jaren raming zijn opgenomen. Paragraaf 9 geeft aan welke beheersingsmaatregelen hiertoe worden getroffen.

3.8.1 Gevolgen krimp

De daling van het aantal leerlingen is aanzienlijk in de komende jaren en doet zich voor over de gehele provincie. De komende jaren neemt het verwachte aantal verplaatsingskandidaten ten opzichte van het verwachte aantal vacatures toe, waarbij er ook sprake kan zijn van een kwalitatieve mismatch (verplaatsingskandidaten met bevoegdheden voor vakken die niet overeenkomen met de gevraagde vakken).

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Op grond van bovenstaande is de risicoanalyse geactualiseerd. Uit de school- en clusterbegroting blijkt een vergroot risico op het niet geplaatst krijgen van verplaatsingskandidaten. De bestemmingsreserve risicomanagement is hier op aangepast. Dit is ook in lijn met het advies dat LVO hieromtrent van Astrium Accountants heeft ontvangen.

3.8.2 Niet realiseren van de mobiliteit

Zoals in vorige paragraaf is aangegeven daalt het aantal leerlingen aanzienlijk. Het risico bestaat dat de mobiliteit niet wordt gerealiseerd, met andere woorden dat de verplaatsingskandidaten niet allemaal binnen LVO herplaatst kunnen worden.

3.8.3 Ontwikkeling gemiddelde personeelskosten ten opzichte van de bekostiging (GPL)

De gemiddelde personeelskosten stijgen harder dan de bekostiging hiervan door het Ministerie van OCW. De oorzaak hiervan is de onevenwichtige opbouw van het personeelsbestand en de verkorting van de salarislijnen die in 2013 is ingevoerd.

3.8.4 Huisvesting

De hierboven geschetste krimp leidt ertoe dat leegstand ontstaat in delen van schoolgebouwen dan wel hele schoolgebouwen. Deze leegstand brengt (extra) kosten met zich mee zonder dat er baten tegenover staan.

3.8.5 Gevolgen nieuwe CAO

De huidige CAO eindigde per 1 oktober 2017. Voor de bekostiging van wijzigingen in de nieuwe CAO gaan we ervan uit dat de dekking hiervoor gebeurt vanuit de bekostiging.

3.8.6 Vereenvoudiging van de bekostiging

Gedurende diverse jaren wordt door de VO-raad gesproken met het Ministerie van OCW over de vereenvoudiging van de bekostiging. Tijdens de laatste algemene ledenvergadering van de VO Raad werd hierover aangegeven dat de ingangsdatum is uitgesteld. Daaraan werd toegevoegd dat, breder gezien, de invoering van een nieuwe methodiek opnieuw zal worden bekeken.

3.8.7 Passend onderwijs

Financiële effecten kunnen nog volgen uit hoofde van:

- verevening Passend Onderwijs voor SWV en specifiek voor LVO
- verevening PRO/ LWOO
- effect van tussentijdse groei
- ingroei van leerlingen EOA in het reguliere VO

3.9 Vertaling risicoparagraaf naar sturings- en beheersingsmaatregelen

3.9.1 Onderwijs

De ontwikkelingen waar LVO mee te maken krijgt nopen tot aanpassing van beleid en sturing. De krimp die in de komende jaren doorzet in samenhang met sterke daling van het aantal OP vereist een onderwijsvisie die daarop aansluit.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

3.9.2 Personeel

Voor de personele component is aandacht voor een gelijkwaardige tendens in de daling van het aantal op, directie en oop. Hiertoe zijn inmiddels eind 2016 gesprekken gevoerd met centrale directies en deze zijn geïntensiveerd om de voortgang van de uitvoering ervan te bewaken. Daarnaast zullen de gemiddelde personeelskosten in lijn moeten worden gebracht met de bekostiging. Er vindt overleg plaats over de mogelijkheden om een efficiency slag te kunnen maken in de niet-onderwijs gerelateerde werkzaamheden. Hierbij wordt onder andere gekeken naar een andere organisatie hiervan.

Voor alle medewerkers zal een LVO brede benadering worden gehanteerd zoals:

- Breder inzetbaar maken en houden van de vaste medewerkers.
  Om medewerkers breder inzetbaar te maken is er veel geïnvesteerd in het opleiden van op en het geven van bijscholingsmogelijkheden voor oop en op. Hierbij ligt voor het op een grote focus op het behalen van een (hogere) bevoegdheid of het behalen van een bevoegdheid in een ander vak. Vanuit het programma OpMaat zullen in 2018 hiervoor studiefaciliteiten beschikbaar gesteld worden.

- Beperkt aannemen van vaste medewerkers.
  Momenteel mogen alleen vaste contracten worden aangegaan als de vacature niet op een andere manier in te vullen is óf als de kwaliteit van het onderwijs in het gedrang is. Voordat over wordt gegaan tot het verlenen van een vast contract wordt door het Mobiliteitsbureau nagegaan of er geen verplaatsingskandidaat of een IOO-docent is die deze vacature kan opvullen.
  Om (tijdelijke) vacatures aantrekkelijker te maken wordt gekeken naar de mogelijkheden om vacatures bovenschools te clusteren om zo een hogere werktijdfactor te kunnen aanbieden. In de toekomst zal dit structureel moeten gebeuren om medewerkers aan te trekken en te behouden.

- Individuele maatwerkovereenkomsten.
  Sinds 2015 worden individueel maatwerkafspraken aangeboden aan oudere werknemers die minder behoefte hebben zich verder te ontwikkelen, minder wendbaar zijn en die hebben aangegeven eerder te willen stoppen met werken. Het initiatief voor deze overeenkomsten ligt bij de werkgever.
  Per 01-08-2018 gaat een generieke regeling van start. Door deze afspraken hoopt LVO de verplaatsbaarheid te verminderen zodat er ruimte kan ontstaan om (jonge) talentvolle medewerkers een contract aan te bieden.

Ondanks de bovengenoemde maatregelen wordt voor de komende jaren toch verwacht dat er meer personeel in dienst is dan op basis van de inkomstendaling gewenst is. Aanvullende maatregelen zijn daarom nodig zowel voor het op als het oop.

3.9.3 Huisvesting

De krimp en ontwikkelingen op onderwijsgebied vertalen zich in een herijking van de huisvesting. Hiertoe zal de strategische huisvestingsvisie worden geactualiseerd, mede in het kader van de toetsing die gaande is over de onderhoudssituatie van de gebouwen aan de NEN-normen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

4. Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft tot taak integraal toezicht te houden op het beleid van het College van Bestuur en op de algemene gang van zaken in de Stichting. De Raad staat het College van Bestuur met raad en advies terzijde. In dat kader is de Raad belast met goedkeuring van de begroting, de jaarrekening, onderwijsbeleid en treasurybeleid. Daarnaast benoemt de Raad van Toezicht op voordracht van het College van Bestuur de externe accountant, die de controle van de jaarstukken van de Stichting verzorgt. De Raad van Toezicht voert 2 keer per jaar een evaluatiegesprek met een afvaardiging van de GMR en een afvaardiging van het Directieoverleg.

In het verslagjaar heeft de Raad van Toezicht vijf keer vergaderd. In deze vergaderingen heeft de Raad gesproken over strategische personeelsplanning waarbij in meer detail is ingegaan op de Generieke LVO-regeling die in 2018 van kracht zal zijn. Het nieuwe masterplan voor het onderwijs van LVO Maastricht is aan bod gekomen, evenals de resultaten die het programma IOO heeft gebracht op de scholen. De sterk aangepaste LVO Beleidsmonitor 2.0 maakt het mogelijk om de kwaliteit van het onderwijs beter in de gaten te houden. Ook een early warning systematiek helpt hierbij. De Raad is op dit onderwerp dan ook verder ingegaan. In het verslagjaar heeft de Raad opnieuw haar goedkeuring gegeven aan de WNT-norm, uitgaande van de berekende complexiteitspunten. Tot slot heeft de Raad uitleg gekregen over de vernieuwde P&C-cyclus en heeft zij een nieuwe accountant benoemd.

De Raad van Toezicht stelt verheugd vast dat de kwaliteit en de ontwikkeling van het onderwijs in 2017 centraal zijn blijven staan in de behandelde onderwerpen. Er is in het verslagjaar een Commissie van Onderwijs ingericht waarin twee leden van de RvT deelnemen. De Commissie van Onderwijs adviseert de RvT over de implementatie van de beleidsvisie van LVO en haar scholen, specifiek waar het de kwaliteit van het onderwijs betreft.

Ook heeft de Raad van Toezicht drie themabijeenkomsten bijgewoond. Tijdens de eerste themabijeenkomst was de Raad van Toezicht te gast bij de Vrije School Parkstad in Heerlen. Vertegenwoordigers van het Vrije School Onderwijs Limburg en de Bernard Lievegoed School uit Maastricht waren ook aanwezig. Doel van de bijeenkomst was om meer te weten te komen over de achtergrond en de inhoud van dit type onderwijs. De tweede themabijeenkomst had als onderwerp het programma OpMaat. De stand van zaken is besproken evenals de rapportage van de zelfevaluaties die gedaan zijn door de scholen. Op 23 oktober 2017 kwam het onderwerp gepersonaliseerd leren (gpl) aan bod tijdens de derde bijeenkomst die plaatsvond op het Stella Maris College in Meerssen. Vertegenwoordigers van enkele LVO-scholen vertelden over hun ervaringen met de verschillende vormen van gepersonaliseerd leren. Enkele leerlingen van LVO Weert vertelden over het Koersonderwijs.

De Raad van Toezicht heeft zich dit jaar bij haar zelfevaluatie door een externe moderator/voorzitter laten begeleiden. Medio december 2017 hebben twee externe adviseurs gesprekken gevoerd met de vijf toezichthouders, de twee bestuurders en de secretaris in het kader van de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht (RvT) van LVO. Begin 2018 bespreken zij het rapport met de vijf leden van de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht heeft op 13 december 2017 het jaargesprek gevoerd waarin het functioneren van de voorzitter van het CvB is besproken. Op die dag is ook het jaargesprek geweest met het lid van het CvB.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Twee leden van de Raad van Toezicht vormen de auditcommissie, van wie er één voorzitter is. De auditcommissie adviseert gevraagd en ongevraagd de Raad van Toezicht over de rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beheer en beleid van de stichting en de door de stichting in stand gehouden scholen. De auditcommissie is gedurende het verslagjaar vijf keer bijeengekomen.

Gedurende het verslagjaar hebben zich enkele wijzigingen in de samenstelling van de Raad van Toezicht voorgedaan. De samenstelling is zoals beschreven bij 5.1.

Meer informatie over:

- de bezoldiging, zie Jaarrekening
- de hoofd- en nevenfuncties, zie 5.1
- het rooster van aftreden, zie 5.1

Overzicht van onderwerpen die in het overleg Raad van Toezicht 2017 of tijdens themabijeenkomsten aan de orde zijn geweest:

Meerjarenperspectief kwaliteit

- Monitoring LVO Beleidsvisie (2013-2020)
- Strategische beleidsplanning
- Strategische personeelsplanning/generieke LVO-regeling (themabijeenkomst)
- Kwaliteitszorg en kwaliteitsbeleid LVO
- Strategische huisvesting

Onderwijskwaliteit

- Kwaliteitsplan LVO-scholen
- Beleidsmonitor 2.0
- Rapportage project IOO-resultaten in de scholen
- Beoordelingen door Inspectie van het Onderwijs
- Onderwijsresultaten LVO-scholen op basis van Inspectiekader
- Trendanalyse slagingspercentages
- Jaarverslag Klachtencommissie 2016
- Programmaplan OpMaat en trendrapportage zelfevaluaties (themabijeenkomst)
- Introductie en kennismaking met onderwijs Vrije School (themabijeenkomst)
- Gepersonaliseerd leren (themabijeenkomst)
- Masterplan LVO Maastricht

Governance

- Reglement en voorzitterschap Comissie Onderwijs RvT
- (Her)benoemingen in (vacatures) RvT
- Voortgang strategische interventies
- Opzet early warning systematiek
- Functioneringsgesprek met voorzitter CvB
- Functioneringsgesprek met lid CvB
- Zelfevaluatie 2017 RvT
- Medezeggenschap
- Centrale Directiestructuur

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Bedrijfsvoering

- Managementletter 2016
- Transitiebudget
- Jaarverantwoording en accountantsverslag 2016
- Aanbesteding accountantsdiensten en benoeming accountant
- Auditplan accountant
- Evaluatie beleggingsstrategie
- Evaluatie treasurybeleid
- Herziening treasurystatuut
- Financiële kwartaalrapportages
- Reservebeleid (framework financiële sturing)
- Vernieuwing P&C-cyclus
- P&C-cyclus bedrijfsvoering 2018
- Goedkeuring begroting 2018 en meerjarenraming 2019·2021 op 7 december 2017
- Verslagen Auditcommissie 2017
- Afhandeling jaarrekening 2016 - Inspectie van het Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

5. Samenstelling Bestuur en directie

5.1. Raad van Toezicht

Hieronder vindt u een overzicht van de leden van de Raad van Toezicht, inclusief hun hoofd- en nevenfuncties*

*Bezoldigde functies zijn gemarkeerd met B, onbezoldigde functies zijn gemarkeerd met O

Dhr. dr. J.J. (Jan) Schrijen, voorzitter (vanaf 16 december 2016, 2e termijn)
Hoofdfunctie:
- Burgemeester Valkenburg aan de Geul (B)

Nevenfuncties:
- Kamerheer van Zijne Majesteit de Koning in Limburg (O)
- lid RvC Vereniging Hendrick de Keyser (O)
- lid Algemeen Bestuur stichting Limburgs Landschap (O)

Mw. mr. C. (Lia) Bode, vice-voorzitter (vanaf 16 september 2017, 2e termijn)
Hoofdfunctie:
- Directeur-grootaandeelhouder Bode & Partners (B)

Nevenfuncties:
- geen in het verslagjaar

Dhr. prof. dr. G.M.J. (Gerard) Bos, lid (vanaf 16 september 2017, 2e termijn)
Hoofdfunctie:
- Internist Maastricht UMC+ (B)

Nevenfuncties:
- Voorzitter beleidsadviesgroep Kankeronderzoekfonds Limburg (O)
- CEO CiMaas (B)

Mw C.C. (Ina) Leppink-Schuitema, lid (vanaf 1 januari 2017, 1e termijn)
Hoofdfunctie:
- Burgemeester Horst aan de Maas (B)

Nevenfuncties:
- lid Raad van Toezicht Stichting Gilde Opleidingen (ROC) Roermond (B)
- lid Raad van Toezicht en Advies NDL (Nederland Distributieland, O)
- lid Raad van Advies Van Maerlant (school voor vmbo) Den Bosch (O)

Dhr. M. J. A. L. (Mark) van Haasteren MA, lid (vanaf 1 januari 2017, 1e termijn)
Hoofdfunctie:
- Algemeen directeur Q-Park Nederland en Duitsland (B)

Nevenfuncties:
- geen in het verslagjaar

De ouders dragen het nieuwe onderwijsmodel. Maar zij vinden het ook spannend.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Het rooster van aftreden van de leden van de Raad van Toezicht is als volgt:

Naam	Datum aantreden Stichting LVO	Datum aftreden/herver-kiezing	Herziene datum/aftreden herverkiezing
Dhr. dr. J. J. Schrijen (voorzitter) - conform artikel 9 lid 8 van de statuten, ook lid RvT dat het bijzonder vertrouwen geniet van de Bisschop van Roermond	01-01-2012	01-01-2016 Herbenoemd in de besloten RvT-vergadering van 14-12-2015 Eveneens in de besloten RvT-vergadering van 14-12-2015 benoemd tot voorzitter m.i.v. 01-01-2017	01-01-2020 Niet herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.
Mw. Mr. C. Bode (vice-voorzitter)	16-09-2013	16-09-2017 Herbenoemd in de RvT-vergadering van 25-09-2017 een nieuwe tevens laatste periode van vier jaar, te weten van 16 september 2017 tot 16 september 2021.	16-09-2021 Niet herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.
Dhr. prof. dr. G.M.J. Bos - conform artikel 10 lid 5 van de statuten, ook lid RvT op voordracht van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad	16-09-2013	16-09-2017 Herbenoemd in de RvT-vergadering van 25-09-2017 een nieuwe tevens laatste periode van vier jaar, te weten van 16 september 2017 tot 16 september	16-09-2021 Niet herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

		2021.	
Naam	**Datum aantreden Stichting LVO**	**Datum aftreden/herver-kiezing**	**Herziene datum/aftreden herverkiezing**
Mw C.C. Leppink-Schuitema - conform artikel 10 lid 5 van de statuten, ook lid RvT op voordracht van de gemeenten met openbare LVO-scholen (Maastricht en Heerlen)	01-01-2017	01-01-2021	01-01-2021 Eénmaal herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.
Dhr. M. J. A. L. van Haasteren MA	01-01-2017	01-01-2021	01-01-2021 Eénmaal herkiesbaar conform artikel 9 lid 9 van de statuten.

5.2 College van Bestuur

De samenstelling van het College van Bestuur van LVO is zoals hieronder beschreven.

Dhr. drs. A. Postema, voorzitter
Nevenfuncties:
- Lid Eerste Kamer der Staten-Generaal (B)
- Lid Algemeen Bestuur Limburgse Werkgevers Vereniging (O)
- Voorzitter Raad van Commissarissen Chemelot Ventures B.V. (B)
- Lid Adviesraad Cultuurwetenschappen Open Universiteit (O)

Mevr. M.A.E. van Wegberg, lid
Geen nevenfuncties

Het College van Bestuur besteedt periodiek – als regel eens in de zes weken - aandacht aan zijn eigen functioneren. Dit betreft een appreciatie van de effectiviteit van het eigen functioneren, van het draagvlak en vertrouwen binnen de organisatie en van de relatie met de leden van de centrale directies, de medezeggenschap en de Raad van Toezicht. Tijdens deze bijeenkomsten is er ruimte voor collegiale feedback.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

5.3 Centrale Directie

Mw. H.C. van Wijk MPM, voorzitter Centrale Directie LVO Noord
Dhr. J.H.F. Vossen, lid Centrale Directie LVO Noord (tot 1 augustus 2017)

Dhr. J.A.I.M. Hausmans, voorzitter Centrale Directie LVO Weert (vanaf 1 juni 2017)

Dhr. R.W.M. Janssen, voorzitter Centrale Directie LVO Westelijke Mijnstreek (vanaf 1 augustus 2017)

Dhr. F.J.G.M. Schings, voorzitter Centrale Directie LVO Parkstad
Dhr. P-M. Linssen, lid Centrale Directie LVO Parkstad

Dhr. G.J.H. Beckers, voorzitter Centrale Directie LVO Maastricht
Dhr. J.H.F. Vossen, lid Centrale Directie LVO Maastricht (vanaf 1 augustus 2017)

Mw. drs. J. Lamoré-Meijer, voorzitter Centrale Directie LVO Heuvelland (vanaf 15 maart 2017

Mw. mr. M.W.H. Feijt-Heijenrath, directeur Bestuursbureau

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Jaarrekening 2017

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

A.1.1 Balans per 31 december 2017 (na voorstel resultaatverdeling)

		2017		2016	
		EUR	**EUR**	EUR	EUR
	Vaste activa				
1.2	Materiële vaste activa	78.353.510		73.223.926	
1.3	Financiële vaste activa	8.006.613		8.382.426	
			86.360.123		81.606.352
	Vlottende Activa				
1.4	Voorraden	-		-	
1.5	Vorderingen	7.871.535		12.173.224	
1.6	Effecten	-		-	
1.7	Liquide middelen	41.931.295		42.200.534	
			49.802.829		54.373.758
	Totaal activa		**136.162.952**		**135.980.109**
	Eigen vermogen				
2.1	Eigen vermogen	60.479.417		63.869.433	
	Minderheidsbelang derden	-		-	
			60.479.417		63.869.433
2.2	**Voorzieningen**		20.015.932		18.796.608
2.3	**Langlopende schulden**		6.251.832		6.332.319
2.4	**Kortlopende schulden**		49.415.771		46.981.749
	Totaal passiva		**136.162.952**		**135.980.109**

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

A.1.2 Staat van baten en lasten over 2017

		2017	Begroting 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
	Baten			
3.1	Rijksbijdragen	219.776.796	216.175.678	225.385.044
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2.027.538	1.967.425	2.246.578
3.3	College-, cursus-, les- en examengelden	-	-	-
3.4	Baten werk in opdracht van derden	-	-	-
3.5	Overige baten	9.179.281	8.869.707	9.377.241
	Totaal baten	230.983.615	227.012.810	237.008.863
	Lasten			
4.1	Personeelslasten	194.928.553	189.943.345	198.755.520
4.2	Afschrijvingen	7.283.081	7.610.600	7.612.725
4.3	Huisvestingslasten	11.658.274	11.959.017	11.844.202
4.4	Overige lasten	20.170.927	20.540.500	21.884.078
	Totaal lasten	234.040.835	230.053.461	240.096.526
	Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsuitoefening	**3.057.220-**	**3.040.651-**	**3.087.662-**
5	Saldo financiële baten en lasten	332.795-	151.087-	203.600-
	Resultaat	**3.390.016-**	**3.191.738-**	**3.291.262-**

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

A.1.3 Kasstroomoverzicht over 2017

	2017 €		2016 €	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		3.057.220-		3.087.662-
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	7.283.081		7.612.725	
- mutaties voorzieningen	1.219.324		1.318.930	
		8.502.404		8.931.655
Veranderingen in vlottende middelen				
- voorraden	-		-	
- vorderingen	4.301.689		4.061.261-	
- schulden	2.434.022		539.483	
		6.735.711		3.521.778-
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		12.180.895		2.322.214
Financiële baten	157.663		281.738	
Financiële lasten	490.458-		485.338-	
		332.795-		203.599-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		11.848.100		2.118.614
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	12.415.278-		10.589.938-	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2.613		957	
(Des)Investeringen in financiële vaste activa en effecten	375.813		110.553	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		12.036.852-		10.478.428-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing leningen	76.305-		72.341-	
Mutatie kortlopende aflossing leningen	4.182-		3.964-	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		80.487-		76.305-
Mutatie liquide middelen		**269.239-**		**8.436.119-**
Beginstand liquide middelen		42.200.534		50.636.653
Mutatie liquide middelen		269.239-		8.436.119-
Eindstand liquide middelen		**41.931.295**		**42.200.534**

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

A.1.4 Toelichting behorende tot de de balans

Grondslagen voor de jaarrekening

Algemeen

Juridische vorm en voornaamste activiteiten
Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, Samenwerkingsbestuur voor bijzonder en openbaar onderwijs (verkorte naam: Stichting LVO) met de statutaire zetel te Sittard, kantoorhoudende Mercator 1, 6130 KW Sittard heeft zonder winstoogmerk ten doel de behartiging en de bevordering van het voortgezet onderwijs.

In de jaarrekening zijn de volgende organisatie-eenheden opgenomen:

Brinnr.	**Naam school**		
01GL	Sophianum Scholengemeenschap	te Gulpen	
02DF	Grotius College	te Heerlen	
02ZR	Bisschoppelijk College Cranendonck	te Weert	
05FJ	Emma College	te Heerlen	
16SL	Sint Janscollege	te Hoensbroek	
18DD	Philips Van Horne Scholengemeenschap	te Weert	
18DO	Romboutscollege	te Brunssum	
19PV	Graaf Huyn College	te Geleen	
20IS	Stella Maris College	te Meerssen/Valkenburg	
20KA	Scholengemeenschap Groenewald	te Stein	
20LL	Bouwens Van Der Boijecollege	te Helden - Panningen	
25FY	Raayland College	te Venray	
25GF	Dendron College	te Horst	
26HL	Praktijkschool Terra Nigra	te Maastricht	
27VG	Porta Mosana College	te Maastricht	
27ZH	Sint-Maartenscollege	te Maastricht	
27ZJ	Bonnefanten College	te Maastricht	
	Bestuursbureau LVO	te Sittard	
	Servicepunt gemeenschap van scholen Maastricht	te Maastricht	
	Het Kwadrant	te Weert	**1)**
	Orthopedagogisch Didaktisch Centrum (OPDC)	te Maastricht	**2)**
	Bernard Lievegoed School (BLS) onderdeel brinnummer 27ZJ	te Maastricht	

ad 1) Het Kwadrant te Weert is een zelfstandig functionerende dislocatie te Weert waar onderwijs wordt verzorgd voor het vmbo, het leerweg ondersteunend onderwijs en praktijk onderwijs te Weert. De bekostiging van deze vestiging loopt via de hoofdlocaties in Weert, onder de brinnummers 02ZR en 18DD. De subsidie wordt overgeheveld op basis van het aantal leerlingen dat op Het Kwadrant les krijgt.

ad 2) Het OPDC te Maastricht is een Centrum voor Leerlingzorg en verzorgt thans onderwijs voor leerlingen van de per 1 augustus 2003 gefuseerde VSO St. Michaëlschool (04AQ) met het Stella Maris College (20IS). Daarnaast verleent het OPDC speciale zorg aan leerlingen die op reguliere scholen in de regio Maastricht onderwijs volgen en op specifieke onderdelen nadere zorg behoeven.

Aan de bovengenoemde scholen is een aantal steunstichtingen e.d. verbonden. Geen van deze instanties is een deelneming in de zin van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

Toegepaste standaarden
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek, de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen en de Beleidsregels toepassing WNT, waaronder het Controleprotol WNT.

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kostprijs. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Gebruik van schattingen
De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herziningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Continuïteit
Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van door derden betaalde bijdragen. Afschrijvingen worden lineair berekend over de netto verkrijgingsprijs op basis van de economische levensduur. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zien er als volgt uit:

	Afschrijvings-	
	duur	percentage
Gebouwen en terreinen		
Nieuwbouw	40 jaar	2,5
Verbouwingen	lineair over resterende levensduur verbouwde schoolgebouw	
Terreinen	0 jaar	0
Inventarissen		
Meubilair	5-15 jaar	6,67 - 20
Audiovisuele hulpmiddelen	4-8 jaar	12,5 - 25
Hard- en software	3-10 jaar	10 - 33,33
Kantoorinventaris	10 jaar	10
Muziekinstrumenten	5-25 jaar	4 - 20
Machines en installaties	5-15 jaar	6,67 - 20

Bij de investeringen geldt een activeringsgrens aan van € 450 per individueel actief.

Gebouwen en terreinen zijn onder te verdelen naar gebouwen en terreinen waarvoor LVO zowel juridische als economische eigenaar is respectievelijk alleen juridische eigenaar. Voor deze laatste is dan de betreffende gemeente de economische eigenaar. Wel heeft LVO voor alle gebouwen en terreinen die zij gebruikt een volledige onderhoudsverplichting.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd.
Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Financiële instrumenten
Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (zoals vorderingen en schulden), als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan.

Primaire financiële instrumenten
Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Afgeleide financiële instrumenten (derivaten)
De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardervermindering sverliezen.

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardervermindering sverliezen

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen worden de algemene reservers, de bestemmingsreservers en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve.
Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds. Voorts wordt er indien van toepassing binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen
Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:
• een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
• en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
• en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.
Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.
Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen, hetzij tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven.

De volgende voorzieningen zijn getroffen:

Personeel:	- Spaarverlof VO
	- Kosten arbeidsjubilea
	- WW-uitkeringen
	- Leeftijdsbewust Personeelsbeleid (LPB)
	- Maatwerkafspraken
Overige:	- Groot onderhoud

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

De voorziening Spaarverlof VO wordt gevormd ter egalisatie van kosten van toekomstige verplichtingen uit hoofde van het op te nemen spaarverlof. De voorziening is mede gevormd aan de hand van de daarvoor in de CAO-VO vastgestelde tarieven per gespaard uur.

De voorziening kosten arbeidsjubilea is gevormd ter dekking van toekomstige uitkeringen van 25- en 40-jarige arbeidsubilea. De hoogte van de voorziening is bepaald op nominale basis van de toekomstige verplichtingen uit hoofde van jubileumuitkeringen voor de komende 10 jaren.
Conform het fiscaal toegestane, ontvangt elke medewerker bij het 25- resp. 40-jarige ambtsjubileum - zijnde het aantal dienstjaren als ambtenaar - een halve respectievelijk een hele maand brutoloon netto. Voor de bepaling van de toekomstige verplichting wordt een algemene loonindex gehanteerd van 2% per jaar. Voor het 25- respectievelijk 40-jarige dienstjubileum - zijnde het aantal jaren in dienst van Stichting LVO- wordt een nominaal brutobedrag betaald van € 250 respectievelijk € 500. Deze bedragen zijn niet geïndexeerd.

De voorziening LPB wordt gevormd ter egalisatie van kosten van toekomstige verplichtingen uit hoofde van het op te nemen Leeftijdsbewust Personeelsbeleid. De voorziening is mede gevormd aan de hand van de daarvoor in de CAO-VO vastgestelde uren.

De voorziening kosten WW-uitkeringen wordt gevormd ter dekking voor de toekomstige WW-verplichtingen die voor (eigen) rekening komen van Stichting LVO.

De voorziening voor maatwerkafspraken wordt gemaakt voor medewerkers van 63 jaar en ouder waarmee de arbeidsovereenkomst wordt beëindigd op termijn en per datum van de vaststellingsovereenkomst met onbetaald (buitengewoon) verlof en keuzepensioen gaan. De werknemer wordt geacht voor de volledige omvang van het dienstverband ontslag te hebben genomen. Gedurende de periode van buitengewoon verlof zijn uitsluitend het werkgevers- en werknemersdeel van de pensioenpremie voor rekening van werkgever. De pensioenopbouw vindt plaats als ware werknemer steeds in actieve dienst werkzaam gebleven. Betreffende medewerkers zien af van WW-uitkering en bovenwettelijke WW-uitkering.

De voorziening voor groot onderhoud is gevormd ter egalisatie van de kosten van onderhoud van gebouwen en installaties. De onderhoudsverplichting wordt bepaald op basis van actuele Meerjarenonderhoudsplannen (MOP), waarin alle onderhouds- en vervangingsaspecten in aanmerking worden genomen. De lineaire opbouw van de voorziening houdt rekening met de onderhoudsintervallen van de onderscheiden groot onderhoudscomponenten, waarbij de ongeïndexeerde nominale kosten van de groot onderhoudswerkzaamheden als basis dienen.

Kortlopende schulden
Opgenomen schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Rijksbijdragen
De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige exploitatiesubsidies
Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Personeelsbeloningen/pensioenen
Stichting LVO heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling
Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Stichting LVO.
De verplichtingen welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP.
De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.
Naar de stand van ultimo december 2017 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 104,4% (bron; website www.abp.nl, d.d. 08-03-2018).
De beleidsdekkingsgraad bedraagt in 2017 102,2%. Stichting LVO heeft geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting LVO heeft daarom alleen de verschuldigde premie tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Leasing
De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease.
Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm

Financiële leases
De stichting is geen financiële leasecontracten aangegaan

Operationele leases
Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Eventuele kasstromen in buitenlandse valuta's zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de werkelijk betaalde omrekenkoersen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

1.2 Materiële vaste activa

	1.2.1	1.2.2	1.2.4	
	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	In uitvoering en vooruit-betalingen	TOTAAL
	EUR	EUR	EUR	EUR
Aanschafprijs 1 januari 2017	78.927.833	46.999.417	2.553.108	128.480.358
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2017	24.661.160	30.595.273	-	55.256.432
Boekwaarde 1 januari 2017	54.266.673	16.404.144	2.553.108	73.223.926
Investeringen 2017	7.863.977	3.566.972	3.499.643	14.930.592
Desinvesteringen 2017- aanschafprijs	104.218-	1.647.603-	2.515.314-	4.267.135-
Desinvesteringen 2017- afschrijvingen	104.218	1.644.990	-	1.749.208
Afschrijvingen 2017	2.678.818-	4.604.263-	-	7.283.081-
Aanschafprijs 31 december 2017	86.687.592	48.918.786	3.537.437	139.143.815
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2017	27.235.759	33.554.545	-	60.790.304
Boekwaarde 31 december 2017	59.451.833	15.364.241	3.537.437	78.353.510

LVO is juridische eigenaar van gebouwen en terreinen. De gemeentes waarin de gebouwen gelokaliseerd zijn, zijn de economische eigenaren. De investeringen in de gebouwen zijn veelal grotendeels gefinancierd door de gemeentes. De in de balans opgenomen verkrijgingsprijs betreft dus alleen de bijdrage van LVO in de totale investeringen.
De doorgedecentraliseerde gebouwen van het Raayland College vormen een uitzondering.
Hiervan is LVO zowel juridische als economische eigenaar. De boekwaarde ultimo jaar bedraagt € 11,4 miljoen; de WOZ-waarde bedraagt € 19 miljoen.

De uitgaven onder de materiële vaste activa in uitvoering hebben onder ander betrekking op:
Bouw unilocatie Stella Maris Meerssen 3,3 miljoen en diverse kleinen ver/- bouwprojecten.
Investeringen in gebouwen hebben onder ander betrekking op revitalisatie gebouw Philips van Horne 5,2 miljoen, activeerbaar onderhoud 1 mijoen en interne verbouwingen voor 1,5 miljloen.
Invensteringen in inventaris hebben onder ander betrekking op ICT 2,5 miljoen en leerlingmeubilair 1 miljoen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

1.3 Financiële vaste activa

		1.3.7 Overig EUR
	Boekwaarde 1 januari 2017	8.382.426
	Investeringen/Verstrekkingen	-
	Desinvesteringen/Aflossingen	375.813-
	Boekwaarde 31 december 2017	8.006.613

		2017 EUR	2016 EUR
toel. 1.3.7	Dit betreft:		
	Gemeenten inzake investeringsbijdragen gebouwen	5.773.628	5.886.474
	Vordering UWCM	2.232.985	2.495.953
		8.006.613	8.382.426

Gemeenten

Als gevolg van de waarderingsgrondslag van de 'Gebouwen en terreinen' betreft dit langlopende vorderingen op de gemeenten. Tegenover deze vorderingen staan de langlopende schulden die zijn afgesloten voor de (mede)financiering van de betreffende gebouwen. De van de gemeentes ontvangen jaarlijkse huisvestingvergoedingen worden gedeeltelijk gebruikt ter financiering van de periodieke aflossingen. Over deze vordering wordt geen rente ontvangen.

UWCM

Vanaf 2010 wordt de opleiding voor internationale leerlingen niet langer verstrekt door Stichting LVO doch door het United World College Maastricht (UWCM). Loonkosten en subsidieontvangsten ter zake het voortgezet onderwijs worden echter structureel betaald door respectievelijk ontvangen bij Stichting LVO. Aangezien de loonkosten hoger uitvallen dan de subsidieontvangsten resulteert een vordering in rekening courant ultimo jaar. Afloop op deze vordering geschiedt doordat hogere subsidiebaten worden verkregen als gevolg van een stijgende leerlingaantal, terwijl de loonkosten nagenoeg ongewijzigd blijven. Over deze vordering wordt geen rente ontvangen.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

1.5 Vorderingen

		2017		2016	
		EUR	**EUR**	EUR	EUR
1.5.1	Debiteuren		1.328.537		1.384.825
1.5.2	Ministerie OCW		450.000		-
1.5.6	Overige overheden		559.334		4.067.327
1.5.7	Totaal overige vorderingen		869.309		1.915.621
1.5.8	- Vooruitbetaalde kosten	4.684.138		4.823.583	
	- Overige	58.990		44.786	
	Totaal overlopende activa		4.743.129		4.868.369
1.5.9	Voorzieningen wegens oninbaarheid		78.774-		62.919-
			7.871.535		12.173.224

toel. 1.5.2 In het kalenderjaar 2017 is een vordering Ministerie OCW inzake Maatwerkbekostiging EOA opgenomen.

Er zijn geen vorderingen opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

toel. 1.5.9 Het verloop van de voorzieningen wegens oninbaarheid is als volgt:

	2017	2016
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	62.919	141.793
Onttrekking	42.680-	129.209-
Dotatie	58.535	50.335
Stand per 31 december	78.774	62.919

1.7 Liquide middelen

		2017	2016
		EUR	EUR
1.7.1	Kasmiddelen	41.253	37.056
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	3.292.463	5.494.036
1.7.3	Deposito's/spaarrekeningen	38.597.579	36.503.878
1.7.4	Kruisposten	-	165.563
		41.931.295	42.200.534

Deze middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2.1 Eigen vermogen

		Stand per 1 januari 2017	Overige mutaties	Resultaat-bestemming 2017	Stand per 31 december 2017
				EUR	EUR
2.1.1	Algemene reserve	17.788.014	12.380.271-	3.664.768	9.072.511
2.1.2a	Bestemmingsreserve (publiek)	1.742.275	1.000.000	796.117-	1.946.157
2.1.2b	Bestemmingsreserve (publiek)	90.377	-	43.890-	46.488
2.1.2c	Bestemmingsreserve (publiek)	2.939.185	-	977.518-	1.961.668
2.1.2d	Bestemmingsreserve (publiek)	13.888.068	-	4.003.147-	9.884.921
2.1.2e	Bestemmingsreserve (publiek)	14.375.000	-	-	14.375.000
2.1.2f	Bestemmingsreserve (publiek)	5.906.000	-	226.820-	5.679.180
2.1.2g	Bestemmingsreserve (publiek)	800.000	-	-	800.000
2.1.2h	Bestemmingsreserve (publiek)	5.794.191	2.859.571	159.284-	8.494.478
2.1.2i	Bestemmingsreserve (publiek)	-	6.500.000	-	6.500.000
2.1.2j	Bestemmingsreserve (publiek)	-	2.020.700	775.700-	1.245.000
2.1.5	Bestemmingsfonds (privaat)	546.324	-	72.309-	474.015
		63.869.433	-	3.390.016-	60.479.417

toel 2.1.2a Deze reserve heeft betrekking op lopende (vernieuwings)projecten waarvan nog een deel van de uitgaven in de toekomst gemaakt zullen worden. De projecten die onderhanden zijn hebben onder andere betrekking op electronische leeromgeving, science lyceum, begaafheids profielscholen en ontwikkeling onderwijs HAVO / VWO.

toel 2.1.2b Deze reserve heeft betrekking op het flankerend beleid.

toel 2.1.2c Deze reserve betreft het saldo resultaten 2013 van de scholen die zal worden gebruikt voor hun individuele doelen.

toel 2.1.2d Deze reserve is bestemd voor de uitvoering van het programma Investeren in Ontwikkeling van Onderwijs. Binnen dit project ligt de focus op leren, ontwikkelen en innoveren. Het programma is gestart in 2014 en zal worden afgerond in 2018.

toel 2.1.2e Dit betreft de kwantificering van geïdentificeerde risico's uit hoofde van het risicomanagement dat in 2015 is uitgevoerd.

toel 2.1.2f Deze reserve betreft specifieke aanpassingen die zijn benoemd voor afzonderlijke gebouwen.

toel 2.1.2g Deze reserve is gevormd ter dekking van mogelijke aanspraken die gemeenten kunnen maken voor de overdracht van gebouwen in geval van afstoting.

toel 2.1.2h Deze reserve heeft betrekking op de Buma gelden die bestemd zijn voor de uitvoering van de strategische huisvestingsvisie

toel 2.1.2i Deze reserve heeft betrekking op de regeling die bestemd zijn voor de uitvoering van de generieke regeling.

toel 2.1.2j De verwachte ontwikkeling van het leerlingenaantal zal leiden tot een heroriëntatie van het onderwijsaanbod op de diverse locaties in de regio Parkstad van de Stichting LVO. Deze bestemmingsreserve is gebruikt om vorm te geven aan de genoemde heroriëntatie en de daarvoor noodzakelijk door te voeren transities en samenhangende materiële kosten.

toel 2.1.5 Per 1 augustus 2007 heeft LVO de activiteiten van de Stichting Raayland College Eigen Middelen overgenomen. Hierbij zijn alle activa en passiva overgenomen. Ten aanzien van het eigen vermogen (€ 722.660) is bedongen dat LVO deze gelden als een geoormerkte reserve ten behoeve van het Raayland College in de balans moet opnemen. Ultimo 2016 bedraagt het saldo € 465.343
Per 1 augustus 2008 heeft LVO de activiteiten van de Stichting Schoolfonds Bouwens van der Boijecollege overgenomen. Hierbij zijn alle activa en passiva overgenomen. Ten aanzien van het eigen vermogen (€ 423.483) is bedongen dat LVO dit alleen mag inzetten voor onderwijsactiviteiten van het Bouwens van der Boije College. Ultimo 2016 bedraagt het saldo € 80.981

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Voorstel bestemming van het resultaat

Het resultaat over 2017 bedraagt:	**3.390.016-**	**negatief**
Het resultaat is als volgt verwerkt in de balans:		
- Verrekening aan de algemene reserve	8.715.503-	
- Mutatie bestemmingsreserve ten behoeve van gemeenschappelijke projecten.	203.883	
- Onttrekking bestemmingsreserve kwaliteitsimpuls en evenwichtige leeftijdsopbouw	43.890-	
- Onttrekking bestemmingsreserve individuele doelen van de clusters/scholen	977.518-	
- Mutatie bestemmingsreserve programma Investeren in Ontwikkeling van Onderwijs	4.003.147-	
- Mutatie bestemmingsreserve kwantificering van risico's	-	
- Onttrekking bestemmingsreserve achterstallig onderhoud voor afzonderlijke gebouwen	226.820-	
- Mutatie bestemmingsreserve overdracht gebouwen	-	
- Mutatie bestemmingsreserve Buma gelden	2.700.287	
- Mutatie bestemmingsreserve generieke regeling	6.500.000	
- Mutatie bestemmingsreserve Transitie cluster parkstad	1.245.000	
- Onttrekking aan bestemmingsreserve (private gelden)	72.309-	
	3.390.016-	

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2.2 Voorzieningen

	2.2.1 Personeels-voorzieningen EUR	2.2.3 Overige voorzieningen EUR	TOTAAL EUR
Stand per 1 januari 2017	9.620.454	9.176.155	18.796.608
Dotaties	2.818.041	1.434.059	4.252.099
Onttrekkingen	2.439.821-	691.798-	3.131.620-
Rentedotatie	-		-
Overige mutaties	98.844	-	98.844
Stand per 31 december 2017	10.097.517	9.918.415	20.015.932
Kortlopende deel <1 jaar	2.038.000	2.594.756	4.632.756
Langlopende deel >1 jaar	8.059.517	7.323.659	15.383.176
	10.097.517	9.918.415	20.015.932

toel 2.2.1 De personeelsvoorzieningen bestaan uit:

	Ultimo 2017 EUR	Kortlopend EUR
- ADV spaarverlof	1.475.189	145.000
- Kosten arbeidsjubilea	2.760.700	327.000
- Gespaard verlof LPB (50uur)	3.476.673	221.000
- Kosten WW-uitkeringen	1.923.190	993.000
- Maatwerkafspraken	461.765	352.000
	10.097.517	2.038.000

toel 2.2.3 Onder deze post is de voorziening groot onderhoud opgenomen ter egalisatie van de kosten van cyclisch, planmatig onderhoud van gebouwen en installaties.
Eind 2017 zijn de onderhoudsmeerjarenplanningen geactualiseerd.

2.3 Langlopende schulden

	2.3.3 Krediet-instellingen EUR	
Stand per 1 januari 2017	6.332.318	
Aangegane leningen 2017	-	
Aflossingen 2017	76.305-	
Mutatie kortlopend deel leningen	4.182-	
Stand per 31 december 2017	6.251.831	
Looptijd: > 1 jaar, <= 5 jaar	368.542	
Looptijd: > 5 jaar	5.883.289	
Rentevoet (gemiddeld)	5,43%	(Geldt t/m het jaar 2028)

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

2.4 Kortlopende schulden

		2017		2016	
		EUR	**EUR**	EUR	EUR
2.4.1	Kredietinstellingen		80.487		76.305
2.4.3	Crediteuren		4.271.412		5.540.616
2.4.4	OCW/LNV		348.519		348.519
	Loonheffing	6.084.527		6.424.787	
	Omzetbelasting	6.027		2.217	
	Premies sociale verzekeringen	2.046.439		2.087.813	
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen		8.136.993		8.514.816
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen		2.336.401		2.070.644
2.4.9	Overige kortlopende schulden		3.355.070		1.788.047
	Vakantiegeld- en dagen	8.150.000		8.376.017	
	Vooruitontvangen subsidies OCW geoormerkt	770.807		1.151.290	
	Vooruitontvangen subsidies OCW niet-geoormerkt	15.988.352		13.299.922	
	Vooruitontv. ouderbijdragen	1.816.830		1.838.001	
	Overige	4.160.901		3.977.574	
2.4.10	Overlopende passiva		30.886.889		28.642.803
			49.415.771		46.981.750

toel 2.4.4 Onder deze post is schuldpositie opgenomen betreffende subsidie Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten en prestatiesubsidie voor voortgezet onderwijs, nog te verrekenen ultimo 2016 voor € 269
In de jaarrekeing van 2016 is hier een schuldpositie opgenmen, te veel ontvangen subsidie maatwerkbekostiging voor een bedrag van € 348.250.

Er zijn geen schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS: JAARVERANTWOORDING 2017

G1. Verantwoording van **subsidies zonder verrekeningsclausule** (*Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a*)

Omschrijving	**Toewijzing**			Ontvangen t/m	**De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsIdiebeschikking**	
	Kenmerk	Datum	Bedrag	verslagjaar	uitgevoerd/afgerond	nog af te ronden
			EUR	EUR		
			EUR	EUR		
Lerarenbeurs	Diversen	2016/17	1.082.098	1.082.098	X	
Lerarenbeurs	Diversen	2017/18	826.674	826.674		X
Lente-zomerschool	702197-1	2015	13.000	13.000		X
Lente-zomerschool	LENZO17158/1185776	2017	56.000	56.000		X
Zij-instroom	550497-1	2013	20.000	20.000		X
Zij-instroom	645538-1	2014	80.000	80.000		X
Zij-instroom	857664-1	2017	20.000	20.000		X
Doorstroomprogramma vmbo-havo / vmbo-mbo	DHAVO17089	2017	14.000	14.000		X
Korte opleidingstrajecten VMBO-leraren	KOVL17134	2017	31.180	31.180		X
Korte opleidingstrajecten VMBO-leraren	KOVL17015	2017	18.254	18.254	X	
LerarenOntwikkelFOnds	LOF16-0363-1198	2017	66.672	66.672		X
			2.227.878	**2.227.878**		

G2. Verantwoording van **subsidies met verrekeningsclausule** (*Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b*)

G2.A Aflopend ultimo verslagjaar

Omschrijving	**Toewijzing**			Ontvangen t/m	Totale		Te verrekenen
	Kenmerk	Datum	Bedrag	verslagjaar	kosten		ultimo verslagjaar
			EUR	EUR	EUR		EUR
Maatwerkbekosting EOA		2016	348.250	-	-	*	348.250
Maatwerkbekosting EOA		2017	450.000-	-	-	**	450.000-
Bestrijding voortijdig schoolverlaten en regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC 39) verlenging	OND/ODB-2015/16923 U	2015	1.700.000	1.700.000	1.699.731	*	269
			1.598.250	**1.700.000**	**1.699.731**		**101.481-**

* Het totaal bedrag van € 348.519 (€ 348.250 + € 269) is op de balans als schulden OCW onder rubbriek 2.4.4 kortlopende schulden OCW/LNV opgenomen.

** Het totaal bedrag van € 450.000 is op de balans als vordering OCW onder rubriek 1.5.2 Vordering Ministerie OCW opgenomen

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

STICHTING LIMBURGS VOORTGEZET ONDERWIJS:
JAARVERANTWOORDING 2017

G2.B Doorlopend ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing			saldo	Ontvangen t/m	Lasten in	Totale lasten	Saldo nog te besteden
	Kenmerk	Datum	Bedrag	1-1-2017	verslagjaar	verslagjaar	31-12-2017	ultimo verslagjaar
			EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Versterking samenwerking lerarenopleiding en scholen *	LERO_V_020	2013-2016	520.000	217.366	520.000	149.896	452.530	67.470
Versterking samenwerking lerarenopleiding en scholen **	LERO_V_021	2013-2016	520.000	245.270	520.000	202.408	477.138	42.862
			1.040.000	**462.636**	**1.040.000**	**352.304**	**929.668**	**110.332**

* Conform ingediende eindrapportage en de brief van Dienst Uiveoring Subsidies aan Instellingen "Terugkoppeling eindverslag Lero V-020" kenmerk 1324846
** Conform ingediende eindrapportage en de brief van Dienst Uiveoring Subsidies aan Instellingen "Terugkoppeling eindverslag Lero V-021" kenmerk 1324849

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Claims

Er zijn geen claims tegen LVO ingediend, die een nadelige invloed van betekenis zullen hebben op de financiële positie van de stichting.

Vordering OCW

Tegen de achtergrond van het in 2009 verschenen rapport van de Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen (Commissie Don) en de aangekondigde bezuinigingen in de bekostiging van het onderwijs beraadde het college van bestuur zich over risico's en toekomstige ontwikkelingen. In dit licht is besloten om de 'fictieve' vordering op het ministerie van OCW niet langer in de balans op te nemen, maar te vermelden als 'niet uit de balans blijkende vordering'.
De vordering ultimo 2017 zou € 12,9 miljoen hebben bedragen (ultimo 2016: € 13,1 miljoen).

Meerjarige financiële verplichtingen

Algemeen

Het contract terzake de levering van lesmaterialen, inclusief eventuele handling, loopt in 2018 af.
Nieuwe verplichtingen worden aangegegaan op een nieuw Europees aan te besteden contract, gunning is voorzien per 1 mei.
Begin 2013 zijn licentieovereenkomsten aangegaan voor ERP P en F met een contractduur voor onbepaalde tijd, de minimumtermijn van 5 kalenderjaren verloopt in 2018. De contractwaarde bedraagt jaarlijks circa € 0,22 miljoen.
Maart 2009 is een contract afgesloten voor repro (kopieën en prints) met een initiële looptijd tot eind 2018.
De in het contract opgenomen verlengingsoptie is geëffectueerd waardoor de looptijd met 5 jaar is verlengd.
De contractwaarde bedraagt jaarlijks gemiddeld € 1,2 miljoen.
In voorgaande jaren zijn, via Europese aanbestedingstrajecten tot stand gekomen, doorlopende jaarcontracten afgesloten voor schoonmaak en verbruikstarieven gas/energie voor alle scholen.
De betreffende contracten kunnen met inachtneming van een opzegtermijn van enkele maanden worden beëindigd. De jaarverplichting bedraagt respectievelijk circa € 3 miljoen en € 2 miljoen.
Inzake afvalverwerking, mobiele telefonie, AV-middelen en ICT-werkplekken zijn eveneneens contracten afgesloten n.a.v. Europese aanbestedingstrajecten. Het contract afvalverwerking loopt medio 2018 af en zal opnieuw Europees aanbesteed worden. De jaarverplichting is € 0,25 miljoen.
Het contract mobiele telefonie loopt tot medio 2018, maar kan nog met 2x 1 jaar verlengd worden.
De jaarverplichting is 0,1 miljoen. De contracten AV-middelen (3 leveranciers) zijn raamovereenkomsten met een maximale looptijd t/m 2018, er is geen afnameverplichting.
De contracten ICT-werkplekken (3 percelen) zijn raamovereenkomsten waarop afgeroepen kan worden er is geen afnameverplichting. De contracttermijn loopt tot medio 2019.
Voor ICT-beheer is in 2018 middels een Europese aanbesteding een contract gesloten met een initiële looptijd van 5 jaar.
De totale contractwaarde over de looptijd is 1,7 miljoen.
Inzake regulier en preventief onderhoud zijn er per cluster diverse contracten afgesloten met een looptijd tot einde 2018.
Deze contracten worden in 2018 opnieuw aanbesteed. De contractwaarde wordt bepaald door de MOP-werkzaamheden.
Scholen sluiten afzonderlijk veelal doorlopende jaarcontracten af (b.v. huur van sportzalen etc.).
De hiermee gemoeide bedragen zijn relatief gering.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Bouw-/groot onderhoudsprojecten

Middels een Meervoudig Onderhandse Aanbesteding is een nieuw-/verbouwtraject van SG Stella Maris Meerssen aanbesteed. Voor de realisatie hiervan heeft Stichting LVO, als door de gemeente aangewezen bouwheer, een Design- & Build overeenkomst gesloten met Smeets Bouw voor een bedrag van € 5.746.267,- incl. BTW. Stichting LVO heeft hiertoe met de Gemeente Meerssen een prestatieovereenkomst gesloten voor € 3.500.000,- incl. BTW.

Huur kantoorruimte

Het door de centrale organisatie afgesloten huurcontract voor kantoorruimte te Sittard is medio 2016 verlengd met een periode van 5 jaar (tot en met 30 juni 2022). De jaarlijkse huurlast bedraagt circa € 210K.

United World College Maastricht

De leden van de Coöperatieve Vereniging United World College Maastricht (de Cooperatie), waaronder Stichting LVO, zijn overeengekomen dat resultaten van de Cooperatie ten laste/gunste van de ledenrekeningen mogen worden gebracht.
LVO verwerkt deze verrekening van positieve/negatieve resultaten niet in haar jaarrekening.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Overzicht verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire Zetel	Code activiteiten
Stichting Steunfonds scholengemeenschap Don Bosco	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Steunfonds Albert Schweitzer Scholengemeenschap	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Steunfonds St.Anna	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Boekenfonds Sint-Janscollege	Stichting	Heerlen	4 - Overig
Stichting Dendron College Eigen Middelen	Stichting	Horst	4 - Overig
Stichting Boekenfonds Emmacollege	Stichting	Heerlen	4 - Overig
Stichting Steunfonds Bonnefanten College	Stichting	Maastricht	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Parkstad e.o VO-31.06	Stichting	Heerlen	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Maastricht e.o VO-31.05	Stichting	Maastricht	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Westelijke Mijnstreek VO-31.04	Stichting	Sittard-Geleen	4 - Overig
Stichting Samenwerkingsverband VO Weert, Nederweert en Cranendonck	Stichting	Weert	4 - Overig
Stichting Beheer Centrale Dienst Samenwerkingsverband VO-SVO Noord-Limburg	Stichting	Venlo	4 - Overig
Vereniging United World College Maastricht in coöperatief verband (U.A.)	Vereniging	Maastricht	4 - Overig

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Financiële instrumenten

Algemeen
De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de stichting blootstelt aan rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de stichting een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de stichting te beperken.

Kredietrisico
De stichting loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, overige vorderingen en liquide middelen. Het kredietrisico dat de onderneming loopt concentreert zich voornamelijk op de uitgegeven lening aan UWCM, debiteuren en overige vorderingen

Renterisico en kasstroomrisico
De stichting loopt renterisico over de rentedragende schulden. Voor de vast rentende leningen bestaat een reële waarde risico. De stichting gebruikt geen afgeleide instrumenten om het renterisico af te dekken.

Liquiditeitsrisico
De stichting bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het bestuur ziet erop toe dat voor de stichting steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar is.

Reële waarde
De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

A.1.5 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten

3.1 Rijksbijdragen

		2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
3.1.1	Rijksbijdrage OCW	212.371.940	201.468.108	213.562.943
	Geoormerkte OCW subsidies	1.159.315		2.702.109
	Niet-geoormerkte OCW subsidies	4.890.058		7.805.568
3.1.2	Overige subsidies OCW	6.049.373	13.436.015	10.507.677
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	1.355.484	1.271.555	1.314.424
		219.776.796	216.175.678	225.385.044

toel 3.1.1 Van de gerealiseerde Rijksbijdrage OCW heeft € 5,6 miljoen betrekking op de Maatwerkbekostiging EOA.

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

		2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies - overige	1.925.699	1.921.800	2.080.584
3.2.2	Overige overheidsbijdragen	101.839	45.625	165.993
		2.027.538	1.967.425	2.246.578

3.5 Overige baten

		2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
3.5.1	Verhuur onroerende zaken	247.704	282.200	239.430
3.5.2	Detachering personeel	1.328.767	936.200	1.000.783
3.5.4	Sponsoring	4.000	1.500	4.000
3.5.5	Ouderbijdragen	4.345.214	4.519.675	4.829.675
3.5.6	Opbrengst materialen/leermiddelen	1.567.159	1.933.082	1.990.974
3.5.6	Diverse personele opbrengsten	1.607.880	1.135.150	1.221.735
3.5.6	Omzet kantine-afdelingen	78.558	61.900	90.643
3.5.6	Overige	-	-	-
		9.179.281	8.869.707	9.377.241

4.1 Personeelslasten

		2017 EUR	Begroot 2017 EUR	2016 EUR
	Brutolonen en salarissen	138.171.305		144.152.800
	Sociale lasten	18.012.444		18.363.746
	Pensioenpremies	20.861.835		18.042.160
4.1.1	Lonen en salarissen	177.045.583	173.834.100	180.558.706
	Mutaties personele voorzieningen	2.818.041	2.235.300	3.130.793
	Personeel niet in loondienst	3.651.648	1.782.200	4.080.296
	Overig	12.933.702	12.741.445	12.278.197
4.1.2	Overige personele lasten	19.403.391	16.758.945	19.489.286
4.1.3	Af: Uitkeringen	1.520.421-	649.700-	1.292.472-
		194.928.553	189.943.345	198.755.520

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

toel 4.1.1 De gemiddelde personele bezetting kan als volgt weergeven:

	2017	2016
	FTE	FTE
Directie	126	131
Onderwijzend personeel	1.873	1.956
Onderwijs ondersteunend personeel	502	517
	2.501	2.604
Waarvan vervangers	123	112
Bezetting exclusief vervangers	2.378	2.492

4.2 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	7.283.081	7.610.600	6.883.227
	Bijzondere waardevermindering materiële vaste activa	-	-	729.498
		7.283.081	7.610.600	7.612.725

4.3 Huisvestingslasten

		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.3.1	Huur	1.648.923	1.782.217	1.516.179
4.3.2	Verzekeringen	27.922	36.000	36.977
4.3.3	Onderhoud	1.951.212	2.026.800	2.303.108
4.3.4	Energie en water	2.470.222	2.719.100	2.699.216
4.3.5	Schoonmaakkosten	3.531.600	3.583.000	3.656.010
4.3.6	Heffingen	215.885	219.600	222.855
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening	1.434.059	1.430.800	1.590.228
4.3.7	Vrijval onderhoud inzake vervallen of verschuiven onderhoud	-	-	644.133-
4.3.8	Overige	378.452	161.500	463.762
		11.658.274	11.959.017	11.844.202

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

4.4 Overige lasten

		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	5.145.305	5.288.947	5.271.635
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	8.441.860	8.132.333	9.183.007
4.4.4.1	Activiteiten, e.d. leerlingen	4.268.192	4.321.175	4.716.592
4.4.4.2	Overige	2.315.570	2.798.045	2.712.844
	Totaal	**20.170.927**	20.540.500	21.884.078

In de begroting 2017 was een totaalbedrag ad € 1 miljoen gereserveerd voor schooloverstijgende (onderwijsvernieuwende) projecten. De looptijd van deze projecten kan over de jaargrens heenlopen. Ter zake deze projecten, inclusief die welke overliepen uit het verleden, is in totaal circa € 0,8 miljoen uitgegeven in 2017. Deze uitgaven zijn toegerekend aan de betreffende kostensoorten terwijl in de begroting één bedrag is opgenomen bij de 'Overige lasten'.
De gerealiseerde kosten zijn als volgt verdeeld in de jaarrekening:

- 4.1 Personele lasten	321.617
- 4.2 Afschrijvingslasten	301.577
- 4.3 Huisvestingslasten	-
- 4.4 Overige lasten	172.923
	796.117

5 Financiële baten en lasten

		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
5.1	Rentebaten	157.663	349.150	281.738
5.4	Overige opbrengsten financiële vaste activa	-	-	-
5.5	Rentelasten - dotatie voorzieningen	-	-	-
5.5	Rentelasten - langlopende leningen	346.121-	346.287-	350.129-
5.5	Rentelasten - overige	144.337-	153.950-	135.209-
	Totaal	**332.795-**	151.087-	203.600-

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

A.1.10 Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van de accountant (exclusief BTW) zijn ten laste gebracht van Stichting LVO, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW.

	2017	**2016**
	EUR	EUR
Onderzoek van de jaarrekening	60.000	125.500
Andere controleopdrachten	6.625	17.253
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Andere niet controledienst en	-	-
	66.625	142.753

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

WNT-verantwoording 2017 Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs is € 181.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.
Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	**A. Postema**	**R.K.M. Bonekamp**	**M.A.E. van Wegberg**
Functie(s)	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1		1
Gewezen topfunctionaris?	nee		nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja		ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	**181.000**	**181.000**	**181.000**
Bezoldiging			
Beloning	162.430		133.696
Belastbare onkostenvergoedingen			
Beloningen betaalbaar op termijn	18.139		17.066
Subtotaal	*180.569*	*0*	*150.761*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	**180.569**	**0**	**150.761**
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t	n.v.t
Gegevens 2016			
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/10	1/10 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1	1	1
Bezoldiging 2016			
Beloning	163.661	131.239	33.407
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	15.338	12.752	3.625
Totaal bezoldiging 2016	**178.999**	**143.991**	**37.032**
Individueel WNT-maximum 2016	179.000	149.575	45.118

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1 (exclusief BTW)	**H. Schreuder**	**J.J.Schrijen**	**A.A.G.A.M. Janssen**	**C. Bode**	**G.M.J. Bos**	**C.C. Leppink - Schuitema**	**M.J.A.L. van Haasteren**
Functie(s)	Voorzitter Raad van Toezicht	Voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Duur dienstverband in 2017	"uit functie"	1/1 - 31/12	"uit functie"	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	**27.150**	**27.150**	**18.100**	**18.100**	**18.100**	**18.100**	**18.100**
Bezoldiging							
Beloning	0	8.678	0	5.785	5.785	5.785	5.785
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	*0*	*8.678*	*0*	*5.785*	*5.785*	*5.785*	*5.785*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-			-	-	-	-
Totaal bezoldiging	**0**	**8.678**	**0**	**5.785**	**5.785**	**5.785**	**5.785**
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Gegevens 2016							
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12		
Bezoldiging 2016							
Beloning	8.678	5.906	5.785	5.785	5.785		
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging 2016	**8.678**	**5.906**	**5.785**	**5.785**	**5.785**	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2016	26.850	17.800	17.800	17.800	17.800	17.800	17.800

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen
In het verslagjaar zijn geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen gedaan.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen . Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018
Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Overige gegevens 2017

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Vaststelling en ondertekening jaarverantwoording 2017

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

Behorende bij onze verklaring d.d. 11 juni 2018

Astrium ONDERWIJSACCOUNTANTS

Vaststelling en ondertekening van de Jaarverantwoording 2017

Ingevolge het bepaalde in artikel 15, lid 2, juncto lid 4, van de statuten van de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, heeft het College van Bestuur van de stichting in de vergadering van 16 mei 2018 het jaarverslag en de jaarrekening 2017 van de stichting voornoemd, vastgesteld.

Sittard, 16 mei 2018
Het College van Bestuur van de
Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

drs. A. Postema, voorzitter

M.A.E. van Wegberg, lid

Ingevolge het bepaalde In artikel 15, lid 4, van de statuten van de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, heeft de Raad van Toezicht van de stichting in de vergadering van 11 juni 2018 het jaarverslag en de jaarrekening 2017 van de stichting voornoemd, goedgekeurd.

Sittard, 11 juni 2018

De Raad van Toezicht van de
Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

dr. J. J. Schrijen, voorzitter

Behorende bij onze
verklaring d.d.
11 juni 2018

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs

A. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs te Sittard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:
(1) de balans per 31 december 2017;
(2) de staat van baten en lasten over 2017; en
(3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarverantwoording andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zoetermeer, 11 juni 2018

Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder de eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.